374.00684
ธ 3940
ป.3

การศึกษาบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียน ระดับอำเภอตามทัศนะของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียน ระดับอำเภอ

ปริญญานิพนธ์

ของ

ธวัชชัย ตุ้มท่าไม้

24 ก.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

กันยายน 2534

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

181437

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(ผศ.ดร.เสาวนีย์ เลวัลย์)

.....กรรมการ

(อ.ชาตรี อายุวัฒนะ)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(ผศ.ดร.เสาวนีย์ เลวัลย์)

.....กรรมการ

(อ.ชาตรี อายุวัฒนะ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 8 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2534

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและให้คำแนะนำเป็นอย่างดียิ่งจาก ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวัลย์ ประธานผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์ ท่านอาจารย์ชาตรี อายุวัฒนะ กรรมการที่ปรึกษา และรองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ที่กรุณารับเป็นกรรมสอบ ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้กรุณาให้ทุนอุดหนุน การวิจัย อันทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี ขอขอบคุณท่านอาจารย์ในภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ และเพื่อน ๆ ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ รุ่น 7 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทุกท่าน ที่ให้ทั้งกำลังใจและช่วยเหลือสนับสนุนให้คำปรึกษาที่ดีมาโดยตลอด

ขอขอบคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.เจริญผล สุวรรณโชติ ท่านอาจารย์นคร พันธุ์เจริญ ท่านอาจารย์ ดร.เฉิดศักดิ์ ชุมนุม ท่านอาจารย์ ดร.ทวี นาคบุตร ท่านอาจารย์ ดร.บุญเลิศ ส่องสว่าง และท่านอาจารย์อนุศักดิ์ อายุวัฒนะ ที่ได้ให้ความกรุณารับเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบ สอบถามและให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขเนื้อหาและวิธีการวิจัยด้วยอัธยาศัยอันดียิ่ง

ขอขอบคุณท่านผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และ ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการตอบแบบสอบถามเป็น อย่างดียิ่ง และท้ายสุดที่จะลืมเสียมิได้สำหรับอาจารย์วิไล ตุ้มท่าไม้ รวมทั้งลูก ๆ และมิตรสหาย ทุกคน ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ตลอดมา

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงมีอยู่บ้างของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมคารวะกราบเท้า บูชาพระคุณแด่คุณพ่อ คุณแม่ พระคุณครูอาจารย์ อันเป็นที่รักและเคารพยิ่งของผู้วิจัยทุก ๆ ท่าน

ธวัชชัย ตุ้มท่าไม้

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	7
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท	10
	บทบาทหน้าที่ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	17
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	23
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	23
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	25
	การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	28
	การวิเคราะห์ข้อมูล	29
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	30

บทที่ หน้า

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 33

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล 33

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 33

5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ 66

ความมุ่งหมายของการศึกษา 66

ประชากร 66

กลุ่มตัวอย่าง 66

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 67

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ 68

สรุปผลการศึกษา 69

การอภิปรายผล 672

ข้อเสนอแนะ 76

บรรณานุกรม 78

ภาคผนวก 82

ประวัติย่อของผู้วิจัย 108

บัญชีตาราง

ตาราง หน้า

1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย จำแนกตามศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 24

2 จำนวนและร้อยละของลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามและสถานภาพการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ 35

3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ในภาพรวมตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับระดับอำเภอ 38

4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 40

5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ 41

6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของตนเอง 42

7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะในภาพรวมของทั้ง 3 กลุ่ม 43

8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 44

ตาราง หน้า

9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ 45

10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของตนเอง .. 46

11 วิเคราะห์ความแปรปรวนของบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอด้านการบริหาร 48

12 การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอด้านการบริหารด้วยค่าสถิติเชฟเฟ่ (Scheffe) 49

13 วิเคราะห์ความแปรปรวนของบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ .. 50

14 การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอด้านการประสานประโยชน์ทางราชการด้วยค่าสถิติเชฟเฟ่ (Scheffe) 51

15 วิเคราะห์ความแปรปรวนของบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ ... 52

16 การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการด้วยค่าสถิติเชฟเฟ่ (Scheffe) 53

17 วิเคราะห์ความแปรปรวนของบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการนิเทศติดตามผล 54

18 การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอด้านการนิเทศติดตามผลด้วยค่าสถิติเชฟเฟ่ (Scheffe) 55

ตาราง หน้า

19 วิเคราะห์ความแปรปรวนของบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของ
ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการบริหาร 57
20 การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับบทบาทที่คาดหวัง
ในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ
ด้านการบริหารด้วยค่าสถิติเชฟเฟ่ (Scheffe) 58
21 วิเคราะห์ความแปรปรวนของบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของ
ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการประสานประโยชน์
ทางราชการ 59
22 การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับบทบาทที่คาดหวัง
ในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ
ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการด้วยค่าสถิติเชฟเฟ่ (Scheffe) 60
23 วิเคราะห์ความแปรปรวนของบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของ
ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการส่งเสริมคุณภาพ
งานวิชาการ 61
24 การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับบทบาทที่คาดหวัง
ในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ
ด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ ด้วยค่าสถิติเชฟเฟ่ (Scheffe) 62
25 วิเคราะห์ความแปรปรวนของบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของ
ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการนิเทศติดตามผล .. 63
26 การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับบทบาทที่คาดหวัง
ในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ
ด้านการนิเทศติดตามผลด้วยค่าสถิติเชฟเฟ่ (Scheffe) 64

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษานอกโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาที่อยู่ในชนบท การศึกษานอกโรงเรียนนับวันจะมีบทบาทสำคัญเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ นับตั้งแต่ได้มีการวางนโยบายเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 -2524) ซึ่งมุ่งเน้นที่จะดำเนินการปฏิรูปการศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม โดยจัดสร้างระบบการศึกษาให้เป็นธรรม และมีความเสมอภาคในด้านโอกาสที่จะได้รับทางการศึกษาและถือว่าการศึกษาเป็นการต่อเนื่องกันตลอดชีวิต โดยมีเนื้อหาหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งด้านวิชาการ และวิชาชีพตามความถนัดและความสนใจ การจัดการศึกษาได้เน้นทั้งระบบในโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน (กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2525 : 19) จากนโยบายดังกล่าว เพื่อให้การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและความต้องการของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และสนองต่อนโยบายของรัฐบาล กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงดำเนินนโยบายในการกระจายภาระกิจในการดำเนินงานจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาคอย่างต่อเนื่องด้วยการจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคขึ้น 5 แห่ง เพื่อให้เป็นศูนย์รวมในการพัฒนาด้านวิชาการ และมีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นเครือข่ายในการปฏิบัติการ โดยจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดให้ครบทุกจังหวัด

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) รัฐได้กำหนดนโยบายในส่วนของการศึกษานอกโรงเรียนในเรื่องการพัฒนาระบบกลไกของการบริหารงานโดยเฉพาะ การเร่งพัฒนาจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ให้ครบ ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อขยายงานการศึกษานอกโรงเรียนให้กว้างขวาง และเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งในระยะเวลาดังกล่าว การดำเนินงาน

การศึกษานอกโรงเรียนได้ขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวาง ทั้งในด้านกลุ่มเป้าหมาย พื้นที่ดำเนินงาน รูปแบบการดำเนินงาน ตลอดจนกลไกของการบริหารงาน

จากสภาพการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน แต่ในขณะเดียวกันการดำเนินงานของศูนย์จังหวัด ก็ยังประสบปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงหลายประการ อาทิ เรื่องของระบบข้อมูลเบื้องต้นระดับพื้นที่ ที่จะนำมาใช้ในการวางแผนและการตัดสินใจ ยังขาดความชัดเจนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในชนบท ซึ่งนโยบายได้กำหนดให้จัดในชนบทให้มากกว่าในเมืองนั้น ยังขาดการประสานงานที่ดี เพราะกรมการศึกษานอกโรงเรียนไม่มีบุคลากรในระดับอำเภอและตำบล ทำให้ขาดจุดเชื่อมโยงและกระบวนการที่ต่อเนื่องในการวิเคราะห์งานและไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง ประกอบกับการบริหารงานกิจกรรมที่ได้รับความร่วมมือจากสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ที่มีลักษณะของงานที่แตกต่างกัน และมิได้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงนั้น ทำให้ขาดความคล่องตัวในเชิงปฏิบัติการและด้านอื่น ๆ รวมทั้งการนิเทศติดตามผล ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหารงานกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน นอกจากนี้แล้ว การบริหารงานกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่ในปัจจุบันมีลักษณะเป็นวิธีการที่ทำให้เกิดความสูญเสียด้านงบประมาณอย่างสูง กล่าวคือ ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่หมดไปกับการเดินทางของบุคลากรที่ออกไปดำเนินงานในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นระยะทางใกล้หรือไกลก็ตาม ในการเริ่มต้นเดินทาง ไป - กลับย่อมส่งผลให้เสียค่าใช้จ่ายในปริมาณที่เท่าเทียมกัน รวมทั้งการใช้เวลา ยานพาหนะและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนโรงเรียนภาคใต้. 2530 : 2)

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา กรมการศึกษานอกโรงเรียน เล็งเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบกลไกของการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนในระดับจังหวัดและระดับอำเภอให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ และนโยบายของรัฐบาล ซึ่งต้องการให้มีการขยายงานการศึกษานอกโรงเรียนให้กว้างขวางและตอบสนองความต้องการของประชาชนในระดับท้องถิ่นอย่างแท้จริง ดังที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 (2530 - 2534) ซึ่งระบุไว้ "จะส่งเสริมและพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียนให้สามารถจัดบริการทางวิชาการแก่เยาวชน และประชาชนตามความต้องการ ความจำเป็น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และครอบครัว

ตลอดจนการประกอบสัมมาชีพ ด้วยการจัดให้มีผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ตามโครงการพัฒนาระบบประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ"

ด้วยความเห็นชอบจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่รับนโยบายนำโครงการนี้ไปดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530 เป็นต้นมา มีผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอไม่น้อยกว่า 500 คน ในพื้นที่ 590 อำเภอ ทั่วประเทศ นับว่าการพัฒนาระบบประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ได้ขยายรุดหน้าไปอย่างรวดเร็วและจากสภาพการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวที่ผ่านมา ได้มีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับการดำเนินงานและการติดตามผลปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ โดยกองแผนงานและวิจัยร่วมกันกับกองปฏิบัติการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน พบว่า การดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอยู่หลายประการทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่ตั้งไว้ได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวนั้นสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติงานตามบทบาทที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้กำหนดเป็นแนวทางไว้ในระยะเริ่มทดลองโครงการได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนไว้อย่างกว้างขวางครอบคลุมภารกิจหลายด้าน อาทิ การดำเนินงานทางด้านธุรการทั่วไป เช่น การรวบรวมเสนอหลักฐานขออนุมัติจัดกิจกรรม และการเบิกจ่ายค่าตอบแทน การควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัคร และเจ้าหน้าที่การศึกษานอกโรงเรียนอื่น ๆ ที่ปฏิบัติในเขตท้องที่อำเภอนั้น ๆ การสำรวจวิเคราะห์ข้อมูล การจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติงานการประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนกับองค์กรเอกชน ท้องถิ่น และหน่วยงานของรัฐตลอดจนการนิเทศ ติดตามประเมินผลงานการศึกษานอกโรงเรียน และรายงานผล จะเห็นได้ว่าเป็นภารกิจที่ครอบคลุมกว้างขวางมากในทางปฏิบัติ ซึ่งหากพิจารณาตามลักษณะของงานแล้วสามารถจัดได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือ

1. กลุ่มงานการบริหาร ควบคุมดูแลการดำเนินงานของบุคลากรการศึกษานอกโรงเรียน ตลอดจนการบริหารงานธุรการทั่วไป

2. กลุ่มงานด้านการประสานงาน ประสานประโยชน์ทางราชการทั้งด้านเอกชน ท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ

3. กลุ่มงานด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ การสำรวจวิเคราะห์ข้อมูล การจัดทำแผนพัฒนา และแผนปฏิบัติการ

4. กลุ่มงานด้านการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล

จากภารกิจที่ถูกกำหนดไว้ให้เป็นบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ดังกล่าวนี้ ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอต้องเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงานแต่เพียงผู้เดียว นับว่าเป็นความรับผิดชอบที่สูงมากในระยะเวลาสำหรับการเริ่มต้นเพื่อสร้างความเข้าใจ และคุ้นเคยกับภารกิจ และท้องถิ่น ประการสำคัญเป็นการปฏิบัติงานที่มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และยานพาหนะ ดังนั้น การปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ย่อมที่จะต้องประสบกับอุปสรรคปัญหาอย่างมากที่จะหลีกเลี่ยงไม่ได้ในหลาย ๆ ประการ เช่น

1. ความไม่ชำนาญกับท้องถิ่นและชุมชน ทำให้ยากต่อการปฏิบัติงานโดยเฉพาะการประสานงานต่าง ๆ ทั่วไป

2. ไม่มีกฎหมายรองรับสถานภาพของตำแหน่งผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอจึงขาดความเชื่อถือจากหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้การปฏิบัติงานขาดความคล่องตัวและความไว้วางใจ

3. งานด้านธุรการที่จะต้องเกี่ยวข้องกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้ง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเองก็ตาม ไม่ค่อยได้รับความสะดวกเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเหล่านั้น ยังไม่เข้าใจบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอดีพอ

4. บทบาทที่กำหนดไว้ไม่ละเอียดชัดเจนพอสำหรับการปฏิบัติ ทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกันจึงเกิดความสับสนขึ้นในทางปฏิบัติและการประสานงาน

5. การปฏิบัติงานตามบทบาททำได้อย่างล่าช้าไม่คล่องตัวเท่าที่ควร เพราะอยู่ในข้อจำกัดของ งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งยานพาหนะในการปฏิบัติงานด้วย

จากปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ดังกล่าวข้างต้น ทำให้การปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะด้านบทบาทหน้าที่

และแนวทางในการปฏิบัติที่ยังไม่ชัดเจน ก่อให้เกิดความแตกต่างและสับสนในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ทำให้เป็นปัญหาทางการบริหารและกระทบต่อนโยบายของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในอันที่จะพยายามเสริมสมรรถภาพกลไกในการประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอให้ต่อเนื่องกับระดับจังหวัดตลอดจนประชากรกลุ่มเป้าหมายให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะศึกษา ค้นคว้าเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวัง ของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และตัวผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ว่าควรจะมีบทบาทหน้าที่เช่นไร ทั้งนี้ผลของการศึกษาค้นคว้าจะได้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงบทบาทหน้าที่และแนวปฏิบัติในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอให้ชัดเจนสามารถปฏิบัติงานได้ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนต่อไป

<u>จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า</u>

1. เพื่อศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังด้านต่าง ๆ ของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อพิจารณาในการกำหนดบทบาทและหน้าที่ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ของงานการศึกษานอกโรงเรียน และเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนางานการศึกษานอกโรงเรียน ระดับพื้นที่รวมทั้งการพัฒนาระบบกลไกในการประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอให้ต่อเนื่องกับระดับจังหวัดตลอดจนประชากรกลุ่มเป้าหมาย ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ ดังนี้

1. บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ที่นำมาศึกษาวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1.1 บทบาทด้านการบริหารงาน

1.2 บทบาทด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ

1.3 บทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ

1.4 บทบาทด้านการนิเทศติดตามผลงานการศึกษานอกโรงเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จำนวน 72 คน ศึกษาธิการอำเภอ จำนวน 728 คน ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ จำนวน 606 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratifield Random Sampling) โดยการแบ่งประชากรกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม ออกเป็น 5 ภาค ตามภาคการศึกษาของกรมการศึกษานอกโรงเรียน แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีจับสลากกลุ่ม

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จากแต่ละภาคมาร้อยละ 25 ยึดจังหวัดที่จับสลากได้เป็นที่ตั้งใช้กลุ่มตัวอย่าง ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ จากจังหวัดที่จับสลากได้ทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นประเภทดังนี้

2.2.1 ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	18	คน
2.2.2 ศึกษาธิการอำเภอ	176	คน
2.2.3 ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	148	คน
รวมทั้งสิ้นได้กลุ่มตัวอย่าง	342	คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษามีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาค้นคว้า คือ

3.1.1 ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

3.1.2 ศึกษาธิการอำเภอ

3.1.3 ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ที่มีต่อบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ 4 ด้าน คือ

3.2.1 ด้านการบริหารงาน

3.2.2 ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ

3.2.3 ด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ

3.2.4 ด้านการนิเทศตามผลงานการศึกษานอกโรงเรียน

<u>คำนิยามศัพท์เฉพาะ</u>

เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้มีความเข้าใจตรงกัน จึงให้นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

2. ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ หมายถึง ข้าราชการครูของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ที่ส่งออกไปปฏิบัติงานที่อำเภอ ตามคำสั่งของจังหวัด ให้ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ โดยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารการดำเนินงาน การวางแผน การส่งเสริมสนับสนุน ประสานงานในการจัดดำเนินกิจกรรมและนิเทศติดตามผลงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

3. บทบาทที่เป็นจริง หมายถึง พฤติกรรมที่เกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบและปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ที่ได้กระทำในสภาพที่ปฏิบัติจริง

4. บทบาทที่คาดหวัง หมายถึง พฤติกรรมที่เกี่ยวกับหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอที่เห็นว่าสมควรกระทำในสิ่งนั้นมากหรือน้อย เพียงใด เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

5. ทัศนะ หมายถึง ความคิดเห็นทั้งทางบวก และทางลบของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ที่มีต่อบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ ด้านการส่งเสริมคุณภาพทางวิชาการ และด้านการนิเทศติดตามผลงานการศึกษานอกโรงเรียนทั้งในบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง

5.1 การบริหารงาน หมายถึง การปฏิบัติงานในลักษณะการปกครองบังคับบัญชา ควบคุมดูแล วางโครงการจัดทำแผนปฏิบัติงานการเลือกใช้บุคลากร ความสามารถในการสั่งการตลอดจนการกระทำตนให้เข้ากันได้กับผู้ใต้บังคับบัญชา

5.2 การประสานประโยชน์ทางราชการ หมายถึง การติดต่อสื่อสารปรึกษาหารือกับหน่วยงานส่วนราชการ และผู้ทำการเอกชน ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อความสอดคล้องในการดำเนินงาน ตลอดจนการให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการจัดบริการงานการศึกษานอกโรงเรียน

5.3 การส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ หมายถึง การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาพัฒนาวิธีการ และรูปแบบการจัดการศึกษานอกโรงเรียน รวมทั้งการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่บุคลากร

5.4 การนิเทศติดตามผลงานการศึกษานอกโรงเรียน หมายถึง การให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษาหารือ การสาธิตและการเผยแพร่วิทยาการ ให้แก่ผู้รับการนิเทศ การตรวจการสำรวจ การประเมินผล และการรายงานผลการจัดกิจกรรมงานการศึกษานอกโรงเรียน

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. บทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้ง 4 ด้าน ตามทัศนะในภาพรวมของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอไม่แตกต่างกัน

2. บทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้ง 4 ด้าน ตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดไม่แตกต่างกัน

3. บทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้ง 4 ด้าน ตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอไม่แตกต่างกัน

4. บทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้ง 4 ด้าน ตามทัศนะของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอไม่แตกต่างกัน

5. บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้ง 4 ด้าน ตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอไม่แตกต่างกัน

6. บทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้ง 4 ด้าน ตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอไม่แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อสะดวกต่อการศึกษาและทำความเข้าใจให้ง่ายขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้เป็นขั้นตอนดังนี้ คือ

1. แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท
2. บทบาทหน้าที่ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท

การกำหนดบทบาทให้กับบุคคลในสังคมนั้น เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมากในสังคมมนุษย์ที่ประกอบด้วยคนจำนวนมากและดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะในภาวะของสังคมปัจจุบันนี้ เพราะมนุษย์เรานั้นต่างมีความต้องการเป็นของตนเอง แต่ละคนแตกต่างกันไป ในความต้องการดังกล่าวนี้ หากไม่มีการควบคุมแล้วย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมได้ สังคมจึงจำเป็นต้องจัดระเบียบด้วยการวางแบบแผนพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมให้เป็นรูปแบบโดยที่มนุษย์ได้ปฏิบัติตาม ซึ่งหมายถึง การกำหนดบทบาทให้แก่มนุษย์ในสังคมนั่นเอง การศึกษาเกี่ยวกับบทบาทจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่งโดยเฉพาะการศึกษาด้านสังคมศาสตร์ นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับบทบาทไว้ด้วยทัศนะต่าง ๆ ดังนี้

เครช และคนอื่น ๆ (Krech and others. 1962 : 338) มีความเห็นว่า "บทบาทคือแบบแผนของความต้องการและเป้าหมาย ความเชื่อ ความรู้สึก ทัศนคติ ค่านิยม และการกระทำที่สมาชิกของชุมชนคาดหวังว่า ควรจะเป็นไปตามลักษณะชนิดของตำแหน่งที่มีอยู่"

เซคคอร์ด และแบคแมน (Secord and Backman. 1964 : 454) ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า "คือการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่คาดหวังของบุคคลสองฝ่าย ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งคือผู้ดำรงตำแหน่ง อีกฝ่ายหนึ่งคือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตำแหน่งนั้น"

ยัง และแมค (Young and Mach. 1965 : 158) ให้ความหมายของบทบาทโดยผูกพันอยู่กับตำแหน่งที่เจ้าของบทบาทกำลังดำรงอยู่ โดยกล่าวว่า "บทบาทคือหน้าที่ของตำแหน่งเมื่อ

บุคคลหนึ่งได้ดำรงตำแหน่งใด สิ่งที่ติดตามมากับฐานะของตำแหน่งก็คือ จะต้องมีการปะทะสัมพันธ์ (Interaction) กับตำแหน่งอื่น ๆ ภายในกลุ่ม ทั้งตำแหน่งที่สูงกว่า และต่ำกว่า สิ่งที่ติดตามมากับตำแหน่ง ซึ่งเป็นเครื่องกำหนดให้สำหรับการดำรงตำแหน่งนั้นเรียกว่าบทบาท"

แมคโดแนล และเชเลนเบอร์ก (Macdonald and Schellenberge. 1971 : 3) กล่าวว่า "บทบาท หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรม อันเป็นที่คาดหวังของสมาชิกของสังคมที่มีต่อบุคคลนั้น"

กู๊ด (Good. 1973 : 502) ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า "เป็นการแสดงออกของบุคคลในกลุ่มหรือรูปแบบพฤติกรรมที่คาดหวังตามตำแหน่งหน้าที่ หรือการแสดงออกของแต่ละบุคคลตามความมุ่งหวังของสังคม"

ฮอลท์ และฟอร์ด (Hoult and Ford. 1974 : 276) ได้ให้ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์บทบาทว่า "บทบาทจำเป็นต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือตำแหน่งทางสังคม (Social Location) พฤติกรรม (Behavior) ความคาดหวัง (Expection) ซึ่งทั้งสามองค์ประกอบนี้ มีความเกี่ยวข้องกับคำจำกัดความของบทบาทมากที่สุด"

คิงส์ และมอร์แกน (King and Morgan. 1975 : 594) มีความเห็นเกี่ยวกับความหมายของบทบาทว่า "บทบาทเป็นรูปแบบพฤติกรรม ซึ่งคาดหมายว่าบุคคล ซึ่งอยู่ในตำแหน่งทางสังคมปฏิบัติ"

บิดเดิล (Biddle. 1979 : 58) อธิบายไว้ว่า "บทบาท หมายถึง พฤติกรรมอันเป็นลักษณะของบุคคลหนึ่งหรือมากกว่านั้น ในสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ๆ " และนอกจากนั้น เขายังได้อธิบายเพิ่มเติมไว้อีกว่า คำจำกัดความของบทบาทนั้นขึ้นอยู่กับคำ 4 คำ คือ

1. พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกที่เราอาจสังเกตได้ หรือสามารถกำหนดให้ผู้สังเกตได้

2. บทบาทนั้นจำกัดเพียงพฤติกรรมของมนุษย์ (Person) เท่านั้น

3. บทบาทบางอย่างถูกกำหนดโดยสิ่งแวดล้อม แต่บทบาทบางอย่างถูกจำกัดการนำมาใช้โดยขอบเขตอันเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อม และบทบาทอาจเปลี่ยนแปลงไปเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยน

4. บทบาทเป็นลักษณะเฉพาะ (Characteraction) ของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มคน

ส่วนทางด้านนักวิชาการของไทย ก็มีทัศนะที่เกี่ยวกับความหมายของบทบาทกล่าวไว้ด้วยเช่นกัน อาทิ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 (2493 - 2523 : 520) กล่าวถึงความหมายของบทบาทว่า "บทบาท หมายถึง การทำท่าตามบทบาท ว่าตามบทบาท"

ไสภา ชูพิชัยกุล และอรทัย ชื่นมนุษย์ (2515 : 129) มีความเห็นว่า "บทบาทหมายถึงการแสดงออกหรือการกระทำหน้าที่ของบุคคล ซึ่งสมาชิกคนอื่น มุ่งหวังให้เขากระทำภายใต้สถานการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่ง โดยถือเอาฐานะและหน้าที่ทางสังคมของบุคคลนั้นเป็นมูลฐาน"

ไพบูลย์ ช่างเรียง (2515 : 28) ได้สรุปสาระสำคัญของบทบาทไว้เป็นข้อ ๆ 4 ประการด้วยกัน คือ

1. บทบาทมีประจำอยู่ทุกสถานภาพ

2. วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีในสังคม เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการกำหนดบทบาท

3. การที่บุคคลจะทราบบทบาทได้จะต้องมีการขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

4. บทบาทจริงที่บุคคลแสดงนั้น ไม่แน่นอนเสมอไปว่าจะเหมือนบทบาทที่ควรจะเป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม เพราะบทบาทที่บุคคลแสดงจริงนั้นเป็นผลของปฏิกิริยาแห่งบุคลิกของบุคคลที่ครองสถานภาพร่วมกับบุคลิกของบุคคลอื่นที่มาร่วมพฤติกรรม และเครื่องกระตุ้นต่าง ๆ ที่มีอยู่ในเวลาและสถานที่ ที่เกิดการแสดงบทบาท

สำหรับ สุพัตรา สุภาพ (2516 : 34) กล่าวไว้ว่า "บทบาทคือ การปฏิบัติตามสิทธิ และหน้าที่ของสถานภาพ" และนอกจากนั้น

ภิญโญ สาธร (2520 : 283) มีความเห็นที่สอดคล้องกับ ไสภา ชูพิชัยกุล และอรทัย ชื่นมนุษย์ โดยให้ความหมายของบทบาทว่า "บทบาท หมายถึง ความมุ่งหมายที่บุคคลอื่นคาดว่าบุคคลในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งควรกระทำ หรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง"

จากทัศนะต่าง ๆ ที่กล่าวถึงบทบาทตามที่นักวิชาการได้อ้างไว้ข้างต้นนั้น อาจสรุปความหมายของบทบาทโดยแยกพิจารณาได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การพิจารณาความหมายของบทบาทตามสถานภาพของผู้สวมบทบาทสามารถแบ่งเป็น

1.1 บทบาทที่เกิดขึ้นตามสถานภาพโดยกำเนิด หรือที่ครูกำหนดให้ ซึ่งพื้นฐานที่สังคมยึดเป็นหลักสำหรับสถานภาพประเภทนี้ได้แก่ เพศ อายุ ชาติกำเนิด

1.2 บทบาทที่เกิดขึ้นตามสถานภาพที่ได้มาโดยการแต่งตั้ง หรือโดยความสามารถอันเป็นสถานภาพที่ได้รับภายหลัง ได้แก่ การศึกษา อาชีพ การสมรส ความเป็นบิดามารดา สถานภาพทางการเมือง

การเรียนรู้บทบาทตามสถานภาพดังกล่าว ทำได้โดยการสังเกตจากผู้ที่สวมบทบาทในสถานภาพนั้นมาก่อน หรืออาจเป็นข้อกำหนดทางวัฒนธรรมของแต่ละสังคม ที่คนในสังคมนั่นปฏิบัติสืบทอดกันมา และอาจเปลี่ยนแปลงไปได้เมื่อสภาพสังคมนั้นเปลี่ยนแปลง

2. การพิจารณาบทบาทตามลักษณะของการแสดงบทบาท หมายความว่า ในระบบของสังคมบุคคลต่างสังเกตบทบาทซึ่งกันและกัน และกำหนดหน้าที่ให้กับตนเองว่าควรจะแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมอย่างไร ขณะเดียวกันก็คาดหวังว่าบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งอื่น ๆ ควรแสดงบทบาทหรือพฤติกรรมเช่นไรด้วย ซึ่งบทบาทในลักษณะนี้แบ่งเป็น

2.1 บทบาทที่คาดหวัง เกทเซล และคนอื่น ๆ (Getzels and others. 1968 : 77) ได้กล่าวถึงบทบาทที่คาดหวังว่า "ความคาดหวังนี้ย่อมแตกต่างกันไป เพราะคนเรามีความแตกต่างกันทางความคิดและความต้องการในแบบสังคมทุกชนิด พฤติกรรมทางสังคมของบุคคลได้รับอิทธิพลมาจากความคาดหวังของบุคคลประการหนึ่งกับความต้องการส่วนตัวของตนเองอีกประการหนึ่ง" ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับ เซคคอร์ด และแบคแมน (Secord and Backman. 1964 : 456) ที่กล่าวไว้ว่า "บทบาทที่คาดหวังหรือความคาดหวังที่เกี่ยวกับบทบาทประเภทต่าง ๆ ซึ่งแต่ละคนจะคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทที่แตกต่างกันไป" สรุปได้ว่า บทบาทที่คาดหวังคือ "บทบาทของบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งในสังคมถูกคาดหวังให้ปฏิบัติตามประสงค์ของคนส่วนใหญ่ในสังคม"

2.2 บทบาทที่ปฏิบัติจริง การ์ดอน (Gardon. 1963 : 357) ได้ให้คำนิยามของบทบาทที่ปฏิบัติจริงไว้ว่า "หมายถึง พฤติกรรมที่แต่ละบุคคลกระทำจริงในการตอบสนองข้อกำหนดต่าง ๆ ในตำแหน่งที่เขาครอบครองอยู่ ซึ่งโดยปกติจะเป็นช่องว่างที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือแบบแผนในบทที่ปฏิบัติจริง"

สำหรับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจริงนั้น มีด (Mead. 1951 : 273) ได้อธิบายไว้ 4 ข้อ ด้วยกัน กล่าวคือ

1. การรู้จักตนเอง

2. พฤติกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งเหมาะแก่การส่งเสริมฐานะของตนเอง

3. ภูมิหลังของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ซึ่งใช้เป็นแบบอย่างเพื่อให้การกระทำเฉพาะอย่าง เป็นไปในแนวทางที่ต้องการ

4. การประเมินผลการกระทำตามบทบาทตนเองและโดยบุคคลอื่น

กล่าวโดยสรุปว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงคือ พฤติกรรมที่บุคคลในตำแหน่งนั้นได้กระทำบทบาทที่ขัดกัน (Role Conflict)

ฮันท์ (Hunt. 1971 : 8) ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการขัดแย้งในบทบาทว่า "ในระบบสังคมที่ซับซ้อนความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งหลายตำแหน่งกับบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ บางอย่างก็ไปด้วยกันได้ดี บางอย่างก็ไม่สัมพันธ์กัน และนั่นคือสิ่งที่แสดงถึงความสับสนและขัดแย้งกัน และตรงกับที่นักวิชาการอีกหลายท่านกล่าวไว้ว่า "บทบาทเป็นองค์ประกอบของปทัสถาน (Norm) และปทัสถานเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรม ความไม่ลงรอยกันในการกำหนดพฤติกรรมนี้ ก่อให้เกิดปัญหาสำหรับผู้ถือบทบาทเรียกว่า ความขัดแย้งในบทบาท" (Role Conflict) ซึ่งสิ่งนี้อาจเกิดขึ้นได้จากปัญหาของการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบซึ่งถือเป็นปทัสถานของตำแหน่งนั้นที่กล่าวไว้ไม่ชัดเจน หรือเกิดความซ้ำซ้อนกัน อาจเกิดจากผู้ถือบทบาทเองที่นำเอาบุคลิกส่วนตัวเข้าไปสู่ตำแหน่ง ทำให้เกิดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการขัดแย้งกับบทบาทที่ควรจะเป็น

แฮร์ (Hare. 1962 : 119) สรุปถึงความขัดแย้งของบทบาทอันเกิดจากการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไว้ 3 ประการ คือ

1. บทบาทปะทะกัน (Role Collision) เกิดจากบุคคล 2 คน ซึ่งมีตำแหน่งต่างกันแต่มีบทบาทซ้ำซ้อนกันในกลุ่มของตน

2. บทบาทไม่ลงรอยกัน (Role Incompatility) เกิดจากบุคคลคนเดียวดำรงตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใด แต่ได้รับแรงผลักดันจากบุคคลอื่นให้แสดงบทบาทที่แตกต่างออกไป ซึ่งขัดแย้งกับฐานะที่ดำรงอยู่

3. บทบาทสับสน (Role Confussion) คือความมุ่งหวังที่ไม่คงที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมสำหรับบทบาทใด ๆ ทั้งนี้เกิดจากการขาดการตกลงระหว่างสมาชิกในกลุ่มในเรื่องความมุ่งหวังที่จะให้เป็นไปสำหรับบทบาทนั้น ๆ

สำหรับด้านบุคลิกส่วนตัวของบุคคลนั้น เซคอร์ด และคาร์ล (Secord and Card. 1964 : 493) ได้สรุปไว้ว่า อาจเกิดการขัดแย้งกันได้ภายใต้สถานภาพ 3 ประการ คือ

1. คุณลักษณะประจำตัวของบุคคล อาจเข้าไปแทรกแซงในพฤติกรรม อันเป็นที่คาดหวังของคนทั่วไปหรือคุณสมบัติส่วนตัวของบุคคลอาจผูกพันกับบทบาทในตำแหน่งนั้น

2. ความขัดแย้งเกิดจากความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทนั้นไม่ลงรอยกับความคิดของผู้เป็นเจ้าของ บทบาทหรือผู้ดำรงตำแหน่งนั้นเอง

3. บทบาทที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใด ไม่เหมาะกับความต้องการของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น

ข้อขัดแย้งในเรื่องของบทบาทนี้ เป็นปัญหาของการปฏิบัติงาน พฤติกรรมของผู้ดำรงตำแหน่งใดก็ตามมักจะขึ้นอยู่กับความมุ่งหวังของผู้ดำรงตำแหน่งว่าตนควรปฏิบัติเช่นไรจึงจะเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ในขณะเดียวกันก็ขึ้นอยู่กับความมุ่งหวังของผู้อื่นที่อยากจะให้ทำเช่นไรในสภาพนั้น ๆ ซึ่งบางทีความมุ่งหวังทั้งสองประการนี้ขัดแย้งกันอยู่ และก่อให้เกิดความลำบากใจแก่เจ้าของบทบาทมาก และในการปฏิบัติที่จะให้ถูกต้อง และเหมาะสมนั้นต้องคำนึงถึงบทบาท เพราะบทบาทผูกพันอยู่กับตำแหน่งไม่ใช่ขึ้นอยู่กับบุคคล ผู้ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งใดต้องเรียนรู้ว่าจะปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร และผู้อื่นหวังจะให้เขาปฏิบัติอย่างไรด้วย

ความขัดแย้งในบทบาทนอกจากจะก่อให้เกิดปัญหาในสังคมแล้ว ยังก่อให้เกิดความคับข้องใจแก่ผู้สวมบทบาทนั้นด้วย การป้องกันและหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความขัดแย้งในบทบาทเป็นสิ่งจำเป็น แต่ถ้าเกิดความขัดแย้งขึ้นแล้วจะต้องรีบดำเนินการแก้ไขให้เหมาะสมตามแต่กรณี

ลินด์สมิท และสเตราส์ (Lindesmith and Strause. 1968 : 171) ได้เสนอแนะยุทธวิธีในการแก้ไข เมื่อเกิดการขัดแย้งในบทบาทไว้ดังนี้

1. พยายามแยกแยะและค้นหาว่า อะไรเป็นแนวคิดหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับตำแหน่งนั้น ๆ แล้วขจัดเสีย เพื่อบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้นจะได้ไม่ถูกรบกวนจากความไม่เหมาะสมนั้น

2. ประนีประนอมในข้อเรียกร้อง หรือความคาดหวังของบุคคลที่เกี่ยวข้องให้เหลือความขัดข้องให้น้อยที่สุด

3. ทบทวนภารกิจ สิทธิและหน้าที่ ของตำแหน่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในบทบาทนั้นเสียใหม่ เพื่อช่วยบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้น และบุคคลที่เกี่ยวข้องลดความรู้สึกขัดแย้งลง

4. เปลี่ยนแปลงและปรับปรุงโครงสร้างของบทบาทเสียใหม่ โดยบางบทบาทต้องกระจายออกเป็นบทบาทย่อย ๆ กำหนดพฤติกรรมของบทบาทให้ชัดเจน เพื่อผู้สวมบทบาทจะได้แสดงบทบาทได้ตามความคาดหวัง

5. ในประการสุดท้ายคือ การละทิ้งข้อขัดแย้งทั้งปวง โดยสิ้นเชิงนั่นคือ การย้ายหรือลาออกจากตำแหน่งเสีย

ความขัดแย้งในบทบาทย่อมเกิดขึ้นได้ในทุกสังคม และทุกกลุ่มคนในสังคม โดยเฉพาะส่วนใหญ่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ บทบาทเดิมไม่ได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่ในสังคมบทบาทใหม่ก็ยังไม่ถูกกำหนดให้แน่ชัด การศึกษาบทบาทที่เป็นระบบและชัดเจนนั้นควรจะต้องศึกษาจากความต้องการในการปฏิบัติจริงของผู้สวมบทบาทและความคาดหวังในตำแหน่งหรือสถานภาพนั้นของคนส่วนใหญ่ในสังคมด้วย กลุ่มคนในสังคมจึงจะอยู่รวมกันได้อย่างมีระเบียบไม่เกิดปัญหาความวุ่นวายสับสนในบทบาทของตน

การดำรงตำแหน่งของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนก็เช่นกัน จะต้องรู้จักบทบาทของตนจะต้องรู้ว่าอะไรที่ต้องปฏิบัติ และผู้อื่นมุ่งหวังให้เขาปฏิบัติอย่างไร ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนจะไม่สามารถแสดงบทบาทปฏิบัติงานของตนเองได้ ถ้าขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของบทบาท อันเป็นที่มุ่งหวังดังกล่าว

การปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนที่จะให้เหมาะสมตามบทบาทของตนจึงขึ้นอยู่กับความมุ่งหวังของตัวผู้ประสานงานเอง บทบาทหรือหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดให้สำหรับตำแหน่ง และความมุ่งหวังของผู้ร่วมงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องสิ่งเหล่านี้จัดว่ามีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอเป็นอย่างมาก จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องหาทางศึกษาให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน

บทบาทหน้าที่ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2531 : 54 - 56) ได้กำหนดหน้าที่ของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอไว้ในโครงการพัฒนาระบบประสานงานการศึกษาเป็น 4 ประการ ด้วยกัน คือ

1. ให้ความช่วยเหลือการบริหารงานของอำเภอในด้านการบริหารงานทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียน

2. สำรวจ วางแผน ติดตามผล และพัฒนางานการศึกษานอกโรงเรียน

3. ส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานกับท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน

4. ประสานงานกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของประชาชน

นอกจากบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ 4 ประการ ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้กำหนดไว้ข้างต้นแล้ว จากการทดลองดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ติดตามสภาพผลการดำเนินงานมาตั้งแต่ต้น โดยมีแนวคิดที่จะพยายามปรับปรุง แก้ไขอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอให้ลุล่วงและการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของกรมฯ ที่มุ่งมั่นจะเสริมสมรรถภาพกลไกการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนให้เข้าถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ให้มากที่สุด และมีแนวปฏิบัติไปในแนวเดียวกัน กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้พิจารณาวางแนวทาง กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอเพิ่มเติมขึ้นอีกโดยมีรายละเอียดในการเพิ่มเติมกำหนดบทบาทดังนี้คือ

1. สำรวจวิเคราะห์ข้อมูล ทำสถิติและแผนดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียน

2. ควบคุมดูแลครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน เจ้าหน้าที่ห้องสมุด และผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

3. จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา และแผนปฏิบัติการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอประจำปี ประจำเดือน และรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนที่กรมฯ กำหนด

4. ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียน

5. รวบรวมและเสนอหลักฐานการขออนุมัติจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนและการเบิกจ่ายเงิน

6. ดำเนินการในการจัดและประสานงานเพื่อให้เกิดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ

7. นิเทศ กำกับดูแล ติดตามผลและประเมินผล การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนให้เป็นไปตามแผน

จากบทบาทหน้าที่ของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามที่ได้กำหนดไว้ในโครงการพัฒนาระบบประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ และที่เพิ่มเติมภายหลังนั้น เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า เป็นภาระกิจที่ได้กำหนดไว้อย่างกว้างขวางครอบคลุมในทางปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยภาระกิจด้านต่าง ๆ มากมาย อาทิ ภารกิจที่เห็นได้เด่นชัดในเรื่องของการประสานงาน รวมทั้งการปฏิบัติการซึ่งหมายถึง ทั้งการบริหารและการดำเนินการวางแผน ติดตามผลและประเมินผล โดยอาจสรุปไว้เป็นข้อ ๆ ได้ คือ

1. ภารกิจในการบริหารควบคุมดูแลการดำเนินงานของบุคลากร

2. ภารกิจในการประสานงานประสานประโยชน์ทางราชการ

3. ภารกิจในด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ

4. ภารกิจในด้านการนิเทศติดตามประเมินผล และรายงานผล

ภารกิจต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นนี้ ได้ถูกกำหนดไว้ให้เป็นบทบาทหน้าที่ของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ที่จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและนโยบายจุดเน้นของกรมการศึกษานอกโรงเรียนด้วย นับว่าเป็นงานที่จะต้องรับผิดชอบหนักพอสมควร สำหรับบุคลากรที่ต้องปฏิบัติงานด้านนี้ ในระยะเวลาแรก ๆ ที่มีข้อจำกัดด้านบุคลากรและอยู่ในระยะเวลาที่กำลังสร้างความเข้าใจกับภารกิจที่ได้รับมอบหมายนั้น โดยเฉพาะหากจะพิจารณากันโดยการมองที่ชื่อของงาน ของตำแหน่งที่จัดตั้งขึ้นนั้นดูเหมือนกับว่า จะเป็นงานที่ค่อนข้างยาก ในเชิงปฏิบัติพอสมควร เพราะหากจะกล่าวกันตามหลักทฤษฎีวิชาการบริหาร ที่กล่าวถึงความหมายของ "การประสานงาน" แล้วถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสูตรกระบวนการบริหารคือ นอกเหนือจากการ

วางแผน การจัดการด้านบุคลากร การจัดสรรงบประมาณ การติดตามรายงานผลแล้ว การประสานงานนับว่าเป็นประบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่งของการบริหาร เช่นเดียวกัน (บุญเลิศ มาแสง. 2530 : 228) แต่การประสานงานจะหมายถึงอะไรนั้น หากกล่าวกันในเชิงทฤษฎีแล้วก็ยากที่จะเข้าใจกันได้ครบถ้วน เพราะเป็นเรื่องของนามธรรม หรือถ้าจะกล่าวให้เข้าใจอย่างง่าย ๆ ก็คงจะหมายถึงการสื่อความหมายจะโดยวิธีใดก็ได้ที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกันทั้งสองฝ่าย และอย่างรวดเร็วฉับไว มีการช่วยเหลือร่วมมือให้การสนับสนุน ประสานประโยชน์ร่วมกัน ตลอดจนมีการติดตามผลการรายงานผลกันเป็นระยะ ๆ ซึ่งกระบวนการของการประสานงานที่กล่าวมาข้างต้นนี้ มิใช่งานที่ง่ายนักสำหรับบุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบปฏิบัติงาน เพราะหากจะพิจารณาให้ลึกซึ้งลงไปอีกก็จะพบว่า การประสานงานนั้น ในทางปฏิบัติต้องเกี่ยวข้องกับ "คน" ซึ่งมีชีวิตจิตใจ มีอารมณ์ มีความรู้สึก มีอยู่บ่อยครั้งที่การประสานงานเป็นไปอย่างราบรื่นมีประสิทธิภาพ แต่หากมีการเปลี่ยนแปลงบุคลากร การประสานงานก็ต้องหยุดชะงัก ต้องเปลี่ยนรูปแบบวิธีการใหม่ หรือเริ่มต้นกันใหม่ และโดยธรรมชาติมักจะเป็นเช่นนี้ ถ้าประสานงานดี ก็เกิดผลดี หรือถ้าไม่ดี ไม่สามารถสื่อกันได้ ก็อาจทำให้งานล้มเหลวลงได้ จึงเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณากันให้ละเอียดรอบคอบว่าทำอย่างไรจึงจะให้การประสานงานเป็นระบบ และไม่ว่าจะเปลี่ยนตัวบุคลากรสักกี่คนก็ตาม งานต้องไม่เสียรูปไป ซึ่งการกำหนดบทบาทของบุคลากรผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียน ระดับอำเภอ นับว่าเป็นวิธีหนึ่งที่จะกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้ทำหน้าที่การประสานงานนี้ให้เป็นระบบ เป็นกระบวนการได้ส่วนหนึ่ง และในขณะเดียวกันบุคลากรผู้ดำรงตำแหน่ง "ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ" ก็ต้องปฏิบัติภารกิจอื่นที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกับการประสานงานด้วย ไม่ว่าจะเป็นการบริหาร การวางแผน การนิเทศติดตามผล การรายงานผลก็ตาม ซึ่งกระบวนการในภาระกิจดังกล่าวทั้งหมดนี้ได้ถูกระบุไว้ให้เป็นบทบาทหน้าที่ของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวของบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอนี้ เท่าที่ได้ค้นคว้านับว่ามีอยู่น้อยมาก หรือแทบจะไม่มีอยู่เลย ส่วนใหญ่ที่

มีอยู่เป็นการศึกษาบทบาทของบุคลากรด้านอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในส่วนที่เป็นบทบาท อาทิ บุคลากรประเภทครู-อาจารย์ และพนักงานองค์การต่าง ๆ การวิจัยครั้งนี้ต้องอาศัยผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการพิจารณาเลือกตัวแปรที่จะศึกษา และสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ดังต่อไปนี้

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2530 : 52 - 57) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อโครงการศูนย์ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารศูนย์ฯ จังหวัดและผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งแนวทางและความเป็นไปได้ในการดำเนินงานศูนย์ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ผลการวิจัยโดยสรุปแยกเป็นข้อ ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการศูนย์ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องส่วนมากเห็นด้วยกับการดำเนินการร้อยละ 85.70 เพราะทำให้สามารถขยายงานการศึกษานอกโรงเรียนให้บริการประชาชนได้อย่างกว้างขวางตลอดจนการปฏิบัติงานคล่องตัวขึ้น แต่จะมีปัญหาในเรื่องของงบประมาณและบุคลากรซึ่งมีจำนวนจำกัด รวมทั้งการดำเนินงานที่อาจมีผลกระทบต่อหน่วยงานศึกษาธิการอำเภอ

เกี่ยวกับความพร้อมในการดำเนินงานของศูนย์ฯ จังหวัด ส่วนมากมีความเห็นว่า มีความพร้อมที่จะดำเนินงาน แต่ก็ไม่สามารถดำเนินงานได้ทุกอำเภอ ทำได้เพียงบางอำเภอ โดยพิจารณาดำเนินการในอำเภอที่เหมาะสม เช่น อำเภอที่มีห้องสมุดอำเภอหรืออำเภอขนาดใหญ่ และวิธีดำเนินงาน กระทำโดยส่งบุคลากรของศูนย์ฯ จังหวัด 1 คน ไปร่วมปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ เช่น เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน หรือครูสอนวิชาชีพ เป็นต้น

วิธีการดำเนินงานจะเริ่มตั้งแต่การวางแผนโดยการเตรียมบุคลากรที่จะไปปฏิบัติงานโดยการอบรมให้เข้าใจบทบาท หน้าที่ และการดำเนินงาน โดยมีการเตรียมการวางแผน การดำเนินงาน สำรวจข้อมูล ติดตามและรายงานผลในการปฏิบัติงาน และเน้นการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

2. รูปแบบและแนวทางดำเนินงานโครงการศูนย์ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องส่วนมาก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานว่า ควร

ดำเนินงานโดยให้เจ้าหน้าที่จากศูนย์ฯ จังหวัด 1 คน รับผิดชอบดำเนินการในหลาย ๆ อำเภอ โดยดำเนินงานร่วมกับบุคลากรในระดับอำเภอที่มีอยู่ ส่วนบทบาทหน้าที่ของศูนย์ฯ ระดับอำเภอนั้น จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนของหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ รับผิดชอบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้งหมดในเขตอำเภอ และทำหน้าที่ในบทบาทการประสานงานการวางแผน การนิเทศติดตามผล รายงานผล การให้การสนับสนุนกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรม และปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน

3. ความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน และการจัดตั้งศูนย์ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยการพิจารณาความเป็นไปได้เกี่ยวกับการสรรหาบุคลากรมาปฏิบัติงาน และความเป็นไปได้เกี่ยวกับงบประมาณ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องส่วนมากไม่แสดงความคิดเห็นว่ามีความเป็นไปได้เพียงใด แต่อย่างไรก็ตามมีผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องบางส่วนที่แสดงให้เห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่จะสรรหาบุคลากรและงบประมาณมาดำเนินการได้

สุชาติ ศรีนวลนัด (2526 : 87 - 90) ได้ศึกษาเรื่องบทบาท และคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ที่พึงประสงค์ตามทัศนะของบุคลากรศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน โดยมีความมุ่งหมายในการศึกษา เพื่อศึกษาบทบาท และคุณลักษณะของศึกษานิเทศ ที่พึงประสงค์ตามทัศนะของบุคลากรศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ตามตัวแปร 3 ปัจจัย คือปัจจัยด้านลักษณะการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านสถานที่ปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านคุณวุฒิ ซึ่งได้อภิปรายผลไว้ดังนี้

ด้านบทบาทของศึกษานิเทศก์จากการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่าบุคลากรศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ ด้านการนิเทศงานการศึกษานอกโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 2.617 บทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 3.004 และบทบาทด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 2.885 แสดงว่าบุคลากรศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ต้องการให้ศึกษานิเทศก์มีบทบาททุกด้านค่อนข้างมาก ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับความสำคัญ และความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาที่มีต่อระบบการศึกษา เพราะการนิเทศการศึกษา จะช่วยปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาเพื่อลดความสูญเปล่า และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน และอนาคต

181437

สำหรับบทบาทด้านต่าง ๆ ของศึกษานิเทศก์ที่เห็นว่าจำเป็นและสำคัญต่อการปฏิบัติสรุปไว้ดังนี้ กล่าวคือ

บทบาทด้านการนิเทศงานการศึกษานอกโรงเรียน จากการพิจารณาแบบสอบถามเป็นรายข้อ พบว่า เรื่องการวางแผนเพื่อสำรวจข้อมูลทางการศึกษาร่วมกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เป็นบทบาทที่บุคลากรของศูนย์ฯ จังหวัด ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกรวมทั้งการที่ศึกษานิเทศก์ควรปฏิบัติงานนิเทศ โดยใช้ข้อมูลทางการศึกษาเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจด้วย

บทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการพบว่า บุคลากรศูนย์ฯ จังหวัด มีความต้องการให้ศึกษานิเทศก์ มีบทบาทด้านการผลิตเอกสารงานวิชาการ เป็นความสำคัญอันดับแรก

ส่วนบทบาททางด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ บุคลากรศูนย์ฯ จังหวัดต้องการให้ศึกษานิเทศก์ดำเนินบทบาทในด้านการประสานงานระหว่างฝ่ายงานต่าง ๆ ภายในศูนย์ฯ จังหวัด เป็นอันดับแรก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนของการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่จะศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จำนวน 72 คน ศึกษาธิการอำเภอ จำนวน 728 คน ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จำนวน 606 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratifield Random Sampling) โดยการแบ่งประชากรกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม ออกเป็น 5 ภาค ตามภาคการศึกษาของกรมการศึกษานอกโรงเรียน แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีจับสลาก กลุ่มผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จากแต่ละภาคมาร้อยละ 25 ยึดจังหวัดที่จับสลากได้เป็นที่ตั้ง ใช้กลุ่มตัวอย่าง ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ จากจังหวัดที่จับสลากได้ทั้งหมดได้กลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นประเภทดังนี้

2.1 ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 18 คน

2.2 ศึกษาธิการอำเภอ 176 คน

2.3 ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ 148 คน

รวมทั้งสิ้นได้กลุ่มตัวอย่าง 342 คน

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย จำแนกตามศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

ภาค/จังหวัด	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	ศึกษาธิการอำเภอ	ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ
<u>ภาคเหนือ</u>			
ลำพูน	1	6	5
แม่ฮ่องสอน	1	7	7
เพ็ชรบูรณ์	1	7	8
พิจิตร	1	8	8
<u>ภาคกลาง</u>			
ราชบุรี	1	9	9
สุพรรณบุรี	1	10	9
อยุธยา	1	16	7
สมุทรสาคร	1	3	3
<u>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</u>			
หนองคาย	1	12	7
ศรีสะเกษ	1	16	14
มหาสารคาม	1	10	10
ชัยภูมิ	1	14	8

ตาราง 1 (ต่อ)

ภาค/จังหวัด	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	ศึกษาธิการอำเภอ	ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	
ภาคใต้				
สงขลา	1	15	15	
นราธิวาส	1	12	12	
ชุมพร	1	8	8	
พังงา	1	8	8	
ภาคตะวันออก				
สมุทรปราการ	1	5	4	
ระยอง	1	6	6	
รวม	18	176	106	
			รวมทั้งสิ้น	342

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมีขั้นตอนในการสร้างโดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสร้างขึ้นเองประกอบเป็น 3 ตอน ด้วยกัน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ โดยให้ผู้ตอบมีอิสระในการตอบตามความเห็นของตนเอง โดยลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดตามความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ คือ

เห็นด้วยมากที่สุด มีคะแนนเท่ากับ 5

เห็นด้วยมาก มีคะแนนเท่ากับ 4

เห็นด้วยปานกลาง มีคะแนนเท่ากับ 3

เห็นด้วยน้อย มีคะแนนเท่ากับ 2

เห็นด้วยน้อยมาก มีคะแนนเท่ากับ 1

โดยให้กาเครื่องหมาย ✓ลงในช่องระดับความคิดเห็น

การวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ตอนที่ 2 นี้ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ด้วยข้อคำถาม (Item) จำนวน 14 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นการวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ ที่เกี่ยวกับงานการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม (Item) จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นการวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ ที่เกี่ยวกับงานการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม (Item) จำนวน 14 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นการวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการนิเทศติดตามผล ที่เกี่ยวกับงานการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม (Item) จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของบทบาทผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

การแปรความหมายของค่าเฉลี่ยแต่ละด้านได้กำหนดช่วงคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. บทบาทด้านการบริหาร ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 14 ข้อ กำหนดช่วงคะแนนและความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 14.00 - 21.00 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 22.00 - 35.00 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 36.00 - 49.00 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 50.00 - 63.00 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 64.00 - 70.00 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติมากที่สุด

2. บทบาทด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 9 ข้อ กำหนดช่วงคะแนนและความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 9.00 - 13.50 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 13.51 - 22.50 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 22.51 - 31.50 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 31.51 - 40.50 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 40.51 - 45.00 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติมากที่สุด

3. บทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 14 ข้อ กำหนดช่วงคะแนนและความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 14.00 - 21.00 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 22.00 - 35.00 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 36.00 - 49.00 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 50.00 - 63.00 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 64.00 - 70.00 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติมากที่สุด

4. บทบาทด้านการนิเทศติดตามผล ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ กำหนดช่วงคะแนนและความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 10.00 - 15.00 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 16.00 - 25.00 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 26.00 - 35.00 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 36.00 - 45.00 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 46.00 - 50.00 ถือว่าปฏิบัติหรือควรปฏิบัติมากที่สุด

<u>การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ</u>

1. <u>ความเที่ยงตรงในเนื้อหา</u> (Content Validity)

ตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหาของเครื่องมือที่สร้างขึ้นจากแนวคิดทางทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่าน พิจารณาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข (ดูรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ผู้ตรวจความเที่ยงตรงในเนื้อหาของแบบสอบถามในภาคผนวก)

2. <u>ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ</u> (Reliability)

วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทำการทดลองกับกลุ่มทดลองคือ ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบอัลฟ่า (Reliability Coefficient - Cronbach·s Alpha) ของครอนบัค (Cronbach. 1970 : 161) ประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X มาตรวัดของเครื่องมือค่าความเชื่อมั่นดังนี้

ส่วนที่ 1 การวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการบริหารมีค่าความเชื่อมั่น = 0.9395

ส่วนที่ 2 การวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการประสานประโยชน์ทางราชการมีค่าความเชื่อมั่น = 0.9573

ส่วนที่ 3 การวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ มีค่าความเชื่อมั่น = 0.9592

ส่วนที่ 4 การวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการนิเทศติดตามผล มีค่าความเชื่อมั่น = 0.9612

ค่าความเชื่อมั่นของทั้งฉบับ = 0.9593

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามโดยทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 342 คน ในเดือนมกราคม 2532 และให้ส่งกลับคืนทางไปรษณีย์ภายในเดือนกุมภาพันธ์ 2532 แต่เนื่องจากได้ข้อมูลกลับคืนมาไม่ครบ จึงได้ติดตามถึงเดือนกันยายน 2532 รวมได้แบบสอบถามกลับมาทั้งสิ้น 231 คน คิดเป็นร้อยละ 67.54

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ที่จะนำมาวิเคราะห์และได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และสภาพการดำเนินงาน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และคำนวณค่าร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ทั้งด้านบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ตรวจให้คะแนนแล้วหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยให้น้ำหนักคะแนนรายข้อดังนี้

มีการปฏิบัติหรือการปฏิบัติน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย	มีค่าน้ำหนักคะแนน 1
มีการปฏิบัติหรือการปฏิบัติน้อย	มีค่าน้ำหนักคะแนน 2
มีการปฏิบัติหรือการปฏิบัติปานกลาง	มีค่าน้ำหนักคะแนน 3
มีการปฏิบัติหรือการปฏิบัติมาก	มีค่าน้ำหนักคะแนน 4
มีการปฏิบัติหรือการปฏิบัติมากที่สุด	มีค่าน้ำหนักคะแนน 5

3. การเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านต่าง ๆ เพื่อทดสอบสมมุติฐาน โดยวิธีการทดสอบค่า t (t-test) จากกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอของประชากร 3 กลุ่ม คือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ โดยวิธีการทดสอบค่า F (F-test)

<u>สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล</u>

1. อธิบายลักษณะทั่วไปของประชากรโดยหาค่าสถิติพื้นฐานร้อยละ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

1.1 สถิติพื้นฐาน (Arithmetic Mean)

1.1.1 หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ใช้สูตร (Ferguson. 1976 : 47)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ X แทน ค่าเฉลี่ย

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

1.1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation) ใช้สูตร (Ferguson. 1976 : 64)

$$S = \sqrt{\frac{N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ΣX^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละระดับยกกำลังสอง

$(\Sigma X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยกรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples Paired Samples) หรือข้อมูลทั้ง 2 ชุด สัมพันธ์กัน โดยใช้สูตร (ประคอง กรรณสูตร. 2529 : 107)

$$t = \frac{\bar{D}}{\sqrt{\frac{N\sum D^2 - (\sum D)^2}{(N-1)}}}$$

เมื่อ $\sum D$ แทน ผลรวมของผลต่างของคะแนนที่คาดหวังและคะแนนที่เป็นจริง

$\sum D^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคะแนนที่คาดหวังและคะแนนที่เป็นจริง

N แทน จำนวนหน่วยตัวอย่างในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

3. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยประชากร 3 กลุ่ม ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2527 : 249)

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ F แทน อัตราส่วนวิกฤติของการแจกแจงแบบ F

MS_B แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_W แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

ถ้าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพบว่า มีความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ โดยใช้วิธีการทดสอบของ เชฟเฟ่ (Scheffe) สูตรที่ใช้ในการคำนวณ คือ (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2527 : 264)

$$DVS. = \sqrt{(k-1)(F^*)\,(MS_{within})^{(2/N)}}$$

เมื่อ k แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

F^* แทน ค่า F ที่เปิดจากตาราง (Critical Value)

MS_{within} แทน ค่า Mean Square Within Groups ที่คำนวณได้ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน

N แทน จำนวนหน่วยตัวอย่างในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

4. หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบอัลฟ่า (Reliability Coefficient Cronbach·s Alpha) ของ ครอนบัค (Cronbach. 1970 : 161) สูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1}\left\{1 - \frac{\Sigma S_i^2}{S_t^2}\right\}$$

เมื่อ α แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

S_i^2 แทน ความแปรปรวนของข้อสอบแต่ละข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

n แทน จำนวนข้อในแบบทดสอบ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลได้ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ และอักษรย่อดังต่อไปนี้

$\bar{X}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ย

S.D. หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

t หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution

F หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-Distribution

df หมายถึง ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)

SS หมายถึง ผลบวกกำลังสองของค่าเบี่ยงเบนไปจากค่าเฉลี่ย (Sum of Squares)

MS หมายถึง ค่าเฉลี่ยของกำลังสองของค่าเบี่ยงเบนไปจากค่าเฉลี่ย (Mean of Squares)

* หมายถึง มีนัยสำคัญที่ .05 ($p < .05$)

** หมายถึง มีนัยสำคัญที่ .01 ($p < .01$)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียงตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามและสภาพการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ นำมาแจกแจงความถี่แล้วนำเสนอเป็นค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 เป็นผลการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้ง 4 ด้าน ตามทัศนะของผู้บริหารศูนย์การศึกษา

นอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ทั้งทัศนะที่เป็นภาพรวมและทัศนะของแต่ละกลุ่ม

ตอนที่ 3 เป็นผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ในด้านต่าง ๆ ตามทัศนะของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

ตอนที่ 4 เป็นผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ และในกรณีที่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ใช้วิธีของ เชฟเฟ่ (Scheffe) ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยทีละคู่

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม และสภาพการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ นำมาแจกแจงความถี่แล้วนำเสนอเป็นค่าร้อยละ

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามและสถานภาพการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

สภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	91	85.8
หญิง	15	14.2
รวม	106	100
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	11	10.4
ปริญญาตรี	80	75.2
สูงกว่าปริญญาตรี	15	14.2
รวม	106	100
ระยะเวลาในการทำหน้าที่ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ		
ไม่ถึง 1 ปี	14	13.21
1 ปี	30	28.00
2 ปี	29	27.36
3 ปี	33	31.13
รวม	106	100

ตาราง 2 (ต่อ)

สภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่รับผิดชอบ		
1 อำเภอ	76	71.7
2 อำเภอ	26	24.5
มากกว่า 2 อำเภอ	4	3.8
รวม	106	100
ลักษณะการปฏิบัติงาน		
อยู่ประจำที่อำเภอ	28	26.41
อยู่ประจำที่อำเภอเดือนละ 1 - 2 สัปดาห์	5	4.72
อยู่ประจำที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ไปปฏิบัติงานที่อำเภอเป็นครั้งคราว	73	68.87
รวม	106	100
ครูอาสาสมัครในความรับผิดชอบ		
มี	97	91.5
ไม่มี	9	8.5
รวม	106	100

จากตาราง 2 พบว่าสภาพทั่วไปของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีสภาพดังนี้

เพศ ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ เป็นชายร้อยละ 85.8 (91 คน) เป็นหญิง ร้อยละ 14.20(15 คน)

ระดับการศึกษา ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.2 (80 คน) มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี รองลงมาร้อยละ 14.20(15 คน) มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี และมีร้อยละ 10.4 (11 คน) ที่มีวุฒิต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

ประสบการณ์ในการทำหน้าที่ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ร้อยละ 31.13 (33 คน) ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอมาแล้ว 3 ปี ร้อยละ 28.00 (30 คน) ทำหน้าที่มาแล้ว 1 ปี ร้อยละ 27.36 (29 คน) ทำหน้าที่มาแล้ว 2 ปี และร้อยละ 13.21 (14 คน) ทำหน้าที่ยังไม่ถึง 1 ปี

พื้นที่รับผิดชอบ ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 71.7 (76 คน) มีพื้นที่ในการรับผิดชอบปฏิบัติงานคนละ 1 อำเภอ รองลงมา ร้อยละ 24.5 (26 คน) มีพื้นที่รับผิดชอบปฏิบัติงานคนละ 2 อำเภอ และร้อยละ 3.8 (4 คน) จะรับผิดชอบปฏิบัติงานในพื้นที่มากกว่าคนละ 2 อำเภอ

ลักษณะของการปฏิบัติงาน ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอส่วนใหญ่ ร้อยละ 68.87 (73 คน) จะปฏิบัติงานอยู่ประจำที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และออกไปปฏิบัติงานในลักษณะของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ในอำเภอที่ตนเองรับผิดชอบเป็นครั้งคราว ร้อยละ 26.41 (28 คน) จะอยู่ปฏิบัติงานประจำที่อำเภอที่ตนรับผิดชอบ และร้อยละ 4.72 (5 คน) อยู่ปฏิบัติงานที่อำเภอ เดือนละ 1 - 2 สัปดาห์

ครูอาสาสมัครในความรับผิดชอบ ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.5 (97 คน) จะมีครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนปฏิบัติงานอยู่ในความรับผิดชอบ และร้อยละ 8.5 (9 คน) ไม่มีครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนปฏิบัติงานอยู่ในความรับผิดชอบ

ตอนที่ 2 ผลการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของบทบาทที่ปฏิบัติจริง กับบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงาน ของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้งสี่ด้านตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ทั้งทัศนะที่เป็นภาพรวม และทัศนะของแต่ละกลุ่ม (ดังปรากฏในตาราง 3 - 6)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ในภาพรวมตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

บทบาทผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง		บทบาทที่คาดหวัง	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
บทบาทด้านการบริหารงาน	46.33	14.73	56.39	11.56
บทบาทด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ	31.54	9.39	37.06	7.15
บทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ	42.74	14.95	55.27	11.33
บทบาทด้านการนิเทศติดตามผล	36.06	10.87	41.85	8.40

จากตาราง 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอในภาพรวมตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนทั้ง 4 ด้านนั้น ค่าเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวังสูงกว่าค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงในทุกด้าน โดยที่บทบาทที่คาดหวังด้านการบริหารมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 56.39) ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ที่ระดับ

ปานกลาง ($\bar{X}$ = 46.33) ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการค่าเฉลี่ยในบทบาทที่คาดหวัง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 37.06) เช่นเดียวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เช่นกัน ($\bar{X}$ = 31.54) ด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการพบว่า ค่าเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวัง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 55.27) และค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 42.74) ส่วนด้านการนิเทศติดตามผลนั้น ค่าเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 41.85) ในขณะที่บทบาทด้านการปฏิบัติจริงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เช่นกัน ($\bar{X}$ = 36.06)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง		บทบาทที่คาดหวัง	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
บทบาทด้านการบริหารงาน	54.92	10.69	64.00	8.42
บทบาทด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ	36.15	5.39	41.38	3.97
บทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ	45.77	12.99	61.23	7.51
บทบาทด้านการนิเทศติดตามผล	42.46	6.78	47.62	3.73

จากตาราง 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ทั้ง 4 ด้านนั้น ค่าเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวังสูงกว่าค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงทุกด้านโดยมีค่าเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวัง ด้านการบริหาร ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ และด้านการนิเทศติดตามผลอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ($\bar{X}$ = 64.00) ($\bar{X}$ = 41.38) และ ($\bar{X}$ = 47.62) ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงทั้งสามด้านอยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{X}$ = 54.92), ($\bar{X}$ = 36.15) และ ($\bar{X}$ = 42.46) ส่วนค่าเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวังในด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการก็อยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{X}$ = 61.23) ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 45.77)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ

บทบาทผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง		บทบาทที่คาดหวัง	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
บทบาทด้านการบริหารงาน	40.79	13.51	52.51	12.96
บทบาทด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ	27.59	9.78	34.96	8.14
บทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ	38.33	15.72	53.10	12.63
บทบาทด้านการนิเทศติดตามผล	31.70	11.61	39.32	8.78

จากตาราง 5 พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ ทั้ง 4 ด้านนั้น ค่าเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวังอยู่ในระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงในทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวังด้านการบริหารงาน ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ ด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ และด้านการนิเทศติดตามผล จะอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ($\bar{X}$ = 52.51), ($\bar{X}$ = 34.96), ($\bar{X}$ = 53.10) และ ($\bar{X}$ = 39.32) ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน คือ ($\bar{X}$ = 40.79), ($\bar{X}$ = 27.59), ($\bar{X}$ = 38.33) และ ($\bar{X}$ = 31.70)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของตนเอง

บทบาทผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง		บทบาทที่คาดหวัง	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
บทบาทด้านการบริหารงาน	51.13	13.46	59.57	8.58
บทบาทด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ	35.10	7.54	38.72	5.53
บทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ	46.97	13.02	56.80	9.74
บทบาทด้านการนิเทศติดตามผล	39.75	8.56	43.79	7.53

จากตาราง 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของตนเองทั้ง 4 ด้านนั้น มีค่าเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวังอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงถึงสามด้านด้วยกัน คือ บทบาทด้านการบริหาร ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ และด้านการนิเทศติดตามผล ($\bar{X}$ = 59.57), ($\bar{X}$ = 38.72), ($\bar{X}$ = 43.79) ส่วนค่าเฉลี่ยของบทบาทที่คาดหวังด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการสูงกว่าค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 56.80) ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 46.79)

ตอนที่ 3 ในตอนนี้เป็นผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ในด้านต่าง ๆ ตามทัศนะของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

3.1 การเปรียบเทียบทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอในภาพรวมของทั้งสามกลุ่ม เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ 1

ตาราง 7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะในภาพรวมของทั้ง 3 กลุ่ม

บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง $\bar{X}$	S.D.	บทบาทที่คาดหวัง $\bar{X}$	S.D.	t
บทบาทด้านการบริหารงาน	46.33	14.37	56.39	11.56	11.25**
บทบาทด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ	31.54	9.39	37.06	7.15	9.50**
บทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ	42.74	14.95	55.27	11.33	12.35**
บทบาทด้านการนิเทศติดตามผล	36.06	10.87	41.85	8.40	8.48**

**p < .01

จากตาราง 7 พบว่า ค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอในภาพรวมตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้งสี่ด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ 1 ที่ว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้งสี่ด้านตามทัศนะในภาพรวมของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ไม่แตกต่างกัน

3.2 การเปรียบเทียบทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง ของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้งสี่ด้านเพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ 2

ตาราง 8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง $\bar{X}$	S.D.	บทบาทที่คาดหวัง $\bar{X}$	S.D.	t
บทบาทด้านการบริหารงาน	54.92	10.69	64.00	8.42	4.04**
บทบาทด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ	36.15	5.39	41.38	3.97	3.40**
บทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ	45.77	12.99	61.23	7.51	4.16**
บทบาทด้านการนิเทศติดตามผล	42.46	6.78	47.62	3.73	2.67*

*p < .05

**p < .01

จากตาราง 8 พบว่า ค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดทั้งสี่ด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และ .05 โดยทัศนะในบทบาทด้านการบริหารงาน บทบาทด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ และบทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ส่วนทัศนะในบทบาทด้านการนิเทศติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ 2 ที่ว่า บทบาท

ที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้งสี่ด้าน ตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ไม่แตกต่างกัน

3.3 การเปรียบเทียบทัศนะของศึกษาธิการอำเภอที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้งสี่ด้านเพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ 3

ตาราง 9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ

บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียน ระดับอำเภอ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง $\bar{X}$	S.D.	บทบาทที่คาดหวัง $\bar{X}$	S.D.	t
บทบาทด้านการบริหารงาน	40.79	13.51	52.51	12.96	8.27**
บทบาทด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ	27.59	9.78	34.96	8.14	7.09**
บทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพทางวิชาการ	38.33	15.72	53.10	12.63	8.80**
บทบาทด้านการนิเทศติดตามผล	31.70	11.61	39.32	8.78	6.88**

**p < .05

จากตาราง 9 พบว่า ค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอทั้งสี่ด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ 3 ที่ว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้งสี่ด้านตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ ไม่แตกต่างกัน

3.4 การเปรียบเทียบทัศนะของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของตนเอง ทั้งสี่ด้าน เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ 4

ตาราง 10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของตนเอง

บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง $\bar{X}$	S.D.	บทบาทที่คาดหวัง $\bar{X}$	S.D.	t
บทบาทด้านการบริหารงาน	51.13	13.46	59.57	8.58	7.07**
บทบาทด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ	35.10	7.54	38.72	5.53	5.15**
บทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ	46.97	13.02	56.80	9.74	8.14**
บทบาทด้านการนิเทศติดตามผล	39.75	8.56	43.79	7.53	4.58**

**$p < .05$

จากตาราง 10 พบว่า ค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ตามทัศนะของตนเองทั้งสี่ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ 4 ที่ว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวัง ในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้งสี่ด้านตามทัศนะของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ และในกรณีที่พบว่า ความแตกต่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้ใช้วิธีของ เชฟเฟ่ (Scheffe) ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยทีละคู่

4.1 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Oneway Analysis) ของบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงาน ของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ทั้ง 4 ด้าน ตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ 5

ตาราง 11 วิเคราะห์ความแปรปรวนของบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอด้านการบริหาร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2	6847.07	3423.53	19.19**
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	228	40669.93	178.38	
รวม	230	47516.99		

**p < .01

จากตาราง 11 พบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการบริหารของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 นั่นคือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีทัศนะเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการบริหารของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอแตกต่างกัน

ตาราง 12 การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการบริหาร ด้วยค่าสถิติเชฟเฟ่ (Scheffe)

กลุ่ม	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด $\bar{X}$ = 54.92	ศึกษาธิการอำเภอ $\bar{X}$ = 40.79	ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ $\bar{X}$ = 51.13
ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	-	14.13*	3.79
ศึกษาธิการอำเภอ	-	-	11.10*
ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	-	-	-

*p < .05

จากตาราง 12 ปรากฏว่า ทัศนะของศึกษาธิการอำเภอแตกต่างกับทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด กับผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 13 วิเคราะห์ความแปรปรวนของบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2	3522.01	1761.01	23.31**
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	228	17222.83	75.54	
รวม	230	20744.84		

**p < .01

จากตาราง 13 พบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการประสานประโยชน์ทางราชการของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 นั่นคือผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีทัศนะเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการประสานประโยชน์ทางราชการของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภออยู่ในระดับที่แตกต่างกัน

ตาราง 14 การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการด้วยค่าสถิติเชฟเฟ่ (Scheffe)

กลุ่ม	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด $\bar{X}$ = 36.15	ศึกษาธิการอำเภอ $\bar{X}$ = 27.59	ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ $\bar{X}$ = 35.10
ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	-	8.56*	1.05
ศึกษาธิการอำเภอ	-	-	7.54*
ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	-	-	-

*p < .05

จากตาราง 14 ปรากฏว่า ทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ แตกต่างกับทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด กับผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 15 วิเคราะห์ความแปรปรวนของบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	4471.37	2235.68	10.62**
ภายในกลุ่ม	228	47986.90	210.47	
รวม	230	52458.27		

**p < .01

จากตาราง 15 พบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 นั่นคือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีทัศนะเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภออยู่ในระดับที่แตกต่างกัน

ตาราง 16 การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ ด้วยค่าสถิติเชฟเฟ่ (Scheffe)

กลุ่ม	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด $\bar{X}$ = 45.77	ศึกษาธิการอำเภอ $\bar{X}$ = 38.38	ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ $\bar{X}$ = 46.97
ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	-	7.44*	1.20
ศึกษาธิการอำเภอ		-	8.64*
ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ			-

*p < .05

จากตาราง 16 ปรากฏว่า ทัศนะของศึกษาธิการอำเภอแตกต่างกับทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด กับผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 17 วิเคราะห์ความแปรปรวนของบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการนิเทศติดตามผล

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	4095.37	2047.69	20.14**
ภายในกลุ่ม	228	23178.63	101.66	
รวม	230	27274.00		

**p < .01

จากตาราง 17 พบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการนิเทศติดตามผลของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 นั่นคือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีทัศนะเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการนิเทศติดตามผลของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภออยู่ในระดับที่แตกต่างกัน

ตาราง 18 การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการนิเทศติดตามผลด้วยค่าสถิติ เชฟเฟ่ (Scheffe)

กลุ่ม	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด $\bar{X}$ = 42.46	ศึกษาธิการอำเภอ $\bar{X}$ = 31.70	ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ $\bar{X}$ = 39.75
ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	-	10.76*	2.71
ศึกษาธิการอำเภอ	-	-	8.05*
ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	-	-	-

*p < .05

จากตาราง 18 ปรากฏว่าทัศนะของศึกษาธิการอำเภอแตกต่างกับทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกับทัศนะของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง 11 - 18 เป็นการทดสอบสมมุติฐานที่ 5 ที่ว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้ง 4 ด้านตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ไม่แตกต่างกัน แต่จากข้อมูลพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทัศนะที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ 5

4.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis) ของบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้งสี่ด้าน ตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอและผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ 6

ตาราง 19 วิเคราะห์ความแปรปรวนของบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการบริหาร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	3509.12	1754.56	14.70**
ภายในกลุ่ม	228	27210.03	119.34	
รวม	230	30719.15		

**p < .01

จากตาราง 19 พบว่า บทบาทที่คาดหวังด้านการบริหารของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 นั่นคือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีทัศนะเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังด้านการบริหารของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอที่แตกต่างกัน

ตาราง 20 การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการบริหาร ด้วยค่าสถิติ เชฟเฟ่ (Scheffe)

กลุ่ม	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด $\bar{X}$ = 64.00	ศึกษาธิการอำเภอ $\bar{X}$ = 52.51	ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ $\bar{X}$ = 59.57
ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	-	11.45*	4.43
ศึกษาธิการอำเภอ	-	-	7.06*
ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	-	-	-

*p < .05

จากตาราง 20 ปรากฏว่าทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ แตกต่างกับทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดและผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกับผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 21 วิเคราะห์ความแปรปรวนของบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1021.82	510.91	10.85**
ภายในกลุ่ม	228	10688.44	47.09	
รวม	230	11710.27		

**p < .01

จากตาราง 21 พบว่า บทบาทที่คาดหวังด้านการประสานประโยชน์ทางราชการของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 นั่นคือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีทัศนะเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังด้านการประสานประโยชน์ทางราชการของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอที่แตกต่างกัน

ตาราง 22 การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ ด้วยค่าสถิติ เชฟเฟ่ (Scheffe)

กลุ่ม	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด $\bar{X}$ = 41.38	ศึกษาธิการอำเภอ $\bar{X}$ = 34.96	ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ $\bar{X}$ = 38.72
ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	-	6.43*	2.67
ศึกษาธิการอำเภอ	-	-	5.24*
ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	-	-	-

*p < .05

จากตาราง 22 ปรากฏว่า ทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ แตกต่างกับทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด กับทัศนะของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 23 วิเคราะห์ความแปรปรวนของบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1233.77	616.88	4.97**
ภายในกลุ่ม	228	28181.06	124.15	
รวม	230	29414.82		

**p < .01

จากตาราง 23 พบว่า บทบาทที่คาดหวังด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 นั่นคือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวัง ด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอแตกต่างกัน

ตาราง 24 การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ ด้วยค่าสถิติเชฟเฟ่ (Scheffe)

กลุ่ม	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด $\bar{X}$ = 61.23	ศึกษาธิการอำเภอ $\bar{X}$ = 53.10	ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ $\bar{X}$ = 56.80
ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	-	8.13*	4.43
ศึกษาธิการอำเภอ	-	-	3.78
ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	-	-	-

*p < .05

จากตาราง 24 ปรากฏว่า ทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ กับผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกับผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ และทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ กับผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 25 วิเคราะห์ความแปรปรวนของบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการนิเทศติดตามผล

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1540.14	770.07	11.97**
ภายในกลุ่ม	228	14602.84	64.33	
รวม	230	16142.97		

**p < .01

จากตาราง 25 พบว่า บทบาทที่คาดหวังด้านการนิเทศติดตามผลของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 นั่นคือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีทัศนะที่เกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังด้านการนิเทศติดตามผลของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอที่แตกต่างกัน

ตาราง 26 การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอด้านการนิเทศติดตามผลด้วยค่าสถิติ เชฟเฟ่ (Scheffe)

กลุ่ม	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด $\bar{X}$ = 47.62	ศึกษาธิการอำเภอ $\bar{X}$ = 39.32	ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ $\bar{X}$ = 43.79
ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	-	8.30*	3.83
ศึกษาธิการอำเภอ	-	-	4.47*
ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	-	-	-

*p < .05

จากตาราง 26 ปรากฏว่า ทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ แตกต่างกับทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกับผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง 19 - 26 เป็นการทดสอบสมมุติฐานที่ 6 ที่ว่าบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ทั้ง 4 ด้าน ตามทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ไม่แตกต่างกัน แต่จากข้อมูลพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทัศนะที่มีต่อบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ 6

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอตามทัศนะของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จำนวน 72 คน ศึกษาธิการอำเภอ จำนวน 728 คน และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ จำนวน 606 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ สุ่มมาจากประชากรข้างต้นด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratifild Random Sampling) โดยแบ่งประชากรออกเป็น 5 ภาค ตามภาคการศึกษาของกรมการศึกษานอกโรงเรียน และเลือกสุ่มตัวอย่างโดยวิธีจับสลากจากแต่ละภาคมาร้อยละ 25 ได้กลุ่มตัวอย่างผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 18 คน ศึกษาธิการอำเภอ 176 คน ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ 148 คน รวมทั้งสิ้น 342 คน

แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวนทั้งสิ้น 342 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมา 231 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 67.54 ของแบบสอบถามทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามซึ่งมีขั้นตอนในการสร้าง โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยข้อคำถามที่แบ่งเป็น 3 ตอนด้วยกัน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ โดยให้ผู้ตอบมีอิสระในการตอบตามความคิดเห็นของตนเอง โดยลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ คือ

เห็นด้วยมากที่สุด มีคะแนนเท่ากับ 5
เห็นด้วยมาก มีคะแนนเท่ากับ 4
เห็นด้วยปานกลาง มีคะแนนเท่ากับ 3
เห็นด้วยน้อย มีคะแนนเท่ากับ 2
เห็นด้วยน้อยมาก มีคะแนนเท่ากับ 1

โดยให้กาเครื่องหมาย ✓ลงในระดับความคิดเห็น

การวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอในตอนที่ 2 นี้ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม (Item) จำนวน 14 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นการวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ ที่เกี่ยวกับงานการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม (Item) จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นการวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม (Item) จำนวน 14 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นการวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการนิเทศติดตามผลงานการศึกษานอกโรงเรียน ประกอบด้วยข้อคำถาม (Item) จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของบทบาทผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content Validity)

ตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหาของเครื่องมือที่สร้างขึ้นจากแนวคิดทางทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน พิจารณา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ผู้ตรวจความเที่ยงตรงในเนื้อหาของแบบสอบถามอยู่ในภาคผนวก)

2. ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทำการทดลองกับกลุ่มทดลอง คือผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบอัลฟ่า (Coefficient Alpha) ของ ครอนบัค (Cronbach. 1970 : 161) ประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการบริหาร มีค่าความเชื่อมั่น = 0.9359

ส่วนที่ 2 การวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ มีค่าความเชื่อมั่น = 0.9573

ส่วนที่ 3 การวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ มีค่าความเชื่อมั่น = 0.9592

ส่วนที่ 4 การวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการนิเทศติดตามผล มีค่าความเชื่อมั่น = 0.9612

ค่าความเชื่อมั่นของทั้งฉบับ = 0.9593

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ พบว่า ร้อยละ 31.13 (33 คน) ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอมาแล้ว 3 ปี ร้อยละ 28.30 (30 คน) ปฏิบัติงานในหน้าที่มาแล้ว 1 ปี ร้อยละ 27.36 (29 คน) ปฏิบัติงานในหน้าที่มาแล้ว 2 ปี และร้อยละ 13.21 (14 คน) ปฏิบัติงานยังไม่ถึง 1 ปี ตามลำดับ วิธีปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอนั้น ร้อยละ 68.87 (73 คน) ประจำอยู่ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด โดยออกไปปฏิบัติงานที่อำเภอที่รับผิดชอบเป็นครั้งคราว ร้อยละ 26.41 (28 คน) ปฏิบัติหน้าที่โดยอยู่ประจำที่อำเภอที่รับผิดชอบ ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.7 (76 คน) รับผิดชอบในการปฏิบัติงานใน 1 อำเภอ มีร้อยละ 24.5 (26 คน) รับผิดชอบในการปฏิบัติงานถึง 2 อำเภอ และร้อยละ 3.8 (4 คน) ที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานมากกว่าคนละ 2 อำเภอ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง

2.1 ความคิดเห็นในภาพรวมของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังสูงกว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงทุกด้าน โดยมีความคาดหวังในบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก คือด้านการบริหาร ($\bar{X}$ = 56.39) ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ ($\bar{X}$ = 37.06) ด้านการส่งเสริมคุณภาพ

งานวิชาการ ($\bar{X}$ = 55.27) และด้านการนิเทศติดตามผล ($\bar{X}$ = 41.85) ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา มีความคิดเห็นในบทบาทด้านการบริหารอยู่ในระดับปานกลางคือ ($\bar{X}$ = 46.33) ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 31.54) ด้านส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 42.74) และด้านการนิเทศติดตามผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 36.06)

2.2 ความคิดเห็นของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ที่เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง กับบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ พบว่า ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีความคิดเห็นในบทบาทที่คาดหวังสูงกว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงทุกด้าน กล่าวคือ มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดถึง 3 ด้าน คือ บทบาทด้านการบริหาร ($\bar{X}$ = 64.00) บทบาทด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ ($\bar{X}$ = 41.38) บทบาทด้านการนิเทศติดตามผล ($\bar{X}$ = 47.62) ส่วนความคิดเห็นในบทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการอยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{X}$ = 61.23) ในขณะที่มีความคิดเห็นในบทบาทที่เป็นจริงอยู่ในระดับที่มากสามด้านเช่นกัน คือ บทบาทด้านการบริหาร ($\bar{X}$ = 54.92) บทบาทด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ ($\bar{X}$ = 36.15) บทบาทด้านการนิเทศติดตามผล ($\bar{X}$ = 42.46) ส่วนบทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ ($\bar{X}$ = 45.77)

2.3 ความคิดเห็นของศึกษาธิการอำเภอที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ จากข้อมูลพบว่า ศึกษาธิการอำเภอมีความคิดเห็นในบทบาทที่คาดหวังสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริงทุกด้าน โดยมีความคาดหวังในบทบาททั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมากคือ บทบาทด้านการบริหาร ($\bar{X}$ = 52.51) บทบาทด้านการประสานประโยชน์ของราชการ ($\bar{X}$ = 34.96) ด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ ($\bar{X}$ = 53.10) และด้านการนิเทศติดตามผล ($\bar{X}$ = 39.32) ในขณะที่มีความคิดเห็นในบทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านคือบทบาทด้านการบริหาร ($\bar{X}$ = 40.79) ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ ($\bar{X}$ = 27.57) ด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ ($\bar{X}$ = 38.33) และด้านการนิเทศติดตามผล ($\bar{X}$ = 31.70)

2.4 ความคิดเห็นของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวังของตนเองนั้นพบว่า ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียน

ระดับอำเภอ มีความคิดเห็นทั้งในบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังอยู่ในระดับมากเท่ากันถึง 3 ด้าน คือบทบาทด้านการบริหาร ($\bar{X}$ = 59.54) ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ ($\bar{X}$ = 38.72) ด้านการนิเทศติดตามผล ($\bar{X}$ = 43.79) ส่วนบทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการนั้น ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{X}$ = 56.80) ในขณะที่มีความคิดเห็นในบทบาทที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง คือ ($\bar{X}$ = 46.79)

3. การเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอพบว่า ในความคิดเห็นในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม คือผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีความคิดเห็นในบทบาทที่ปฏิบัติจริงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 กับความคิดเห็นในบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้ง 4 ด้าน และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเป็นรายกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มแล้ว จะพบว่า กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มก็มีความคิดเห็นต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ในบทบาทด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน เช่นเดียวกันทุกกลุ่ม

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสามกลุ่ม คือผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง ในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน ของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการบริหาร ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ ด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ และด้านการนิเทศติดตามผลตามทัศนะของศึกษาธิการอำเภอ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความคิดเห็นของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ส่วนกลุ่มผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกับกลุ่มผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ไม่มีความแตกต่างกัน

สำหรับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มในบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอนั้น พบว่า กลุ่มศึกษาธิการอำเภอ มีทัศนะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับทัศนะของกลุ่มผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และกลุ่มผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอถึง 3 ด้าน คือบทบาทด้านการบริหาร ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ และด้านการนิเทศติดตามผล ส่วนกลุ่มผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกับผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ พบความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนทัศนะในบทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการนั้น พบว่า ศึกษาธิการอำเภอ มีทัศนะที่แตกต่างกับทัศนะของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนทัศนะของศึกษาธิการอำเภอกับผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ไม่พบความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผล

ผลของการวิจัยมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. สภาพการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอที่พบว่า การปฏิบัติงานของผู้ประสานงานระดับอำเภอถึง ร้อยละ 68.87 ที่ประจำอยู่ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด โดยไปปฏิบัติงานที่อำเภอที่รับผิดชอบเป็นครั้งเป็นคราวนั้น พิจารณาได้ว่าบุคลากรที่ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอนั้นยังไม่เพียงพอ หรืออาจกล่าวได้ว่า ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ขาดความพร้อมในด้านบุคลากร และไม่มีการวางแผนเตรียมการที่จะจัดบุคลากรหรือผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอไว้ จึงจำเป็นต้องอาศัยใช้บุคลากรในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ซึ่งบางศูนย์ บุคลากรของตนเองก็ไม่เพียงพออยู่แล้ว ในประเด็นนี้ส่งผลให้ผู้ที่ต้องรับบทบาทหน้าที่ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ เกิดข้อจำกัดในการปฏิบัติตามบทบาทผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภออย่างน้อยสองประการคือ ประการแรก เมื่อจำเป็นต้องรับหน้าที่ในบทบาทผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอแล้วก็ยังคงต้องรับผิดชอบปฏิบัติงานในหน้าที่ประจำที่ศูนย์ฯ ตามเดิมอยู่ด้วย ทำให้ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติงานถึงสองด้าน มีงานที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้น ต้องปฏิบัติงานในบทบาทต่าง ๆ พร้อมกัน ซึ่งบางครั้งอาจทำให้เกิดความขัดแย้ง

ของบทบาท ซึ่งเกิดจากบทบาทไม่ลงรอยกัน (Role Incompatility) หรือบทบาทที่สับสน (Role Comfussion) (Hare. 1962 : 119) ประการที่สองคือ ผู้รับหน้าที่ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอมิได้อยู่ประจำในพื้นที่ ๆ รับผิดชอบอยู่ตลอดเวลา เป็นเพียงแต่ออกไปปฏิบัติงานเป็นครั้งคราว จึงทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ให้มีผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอได้คือ การที่จะต้องประสานงานให้การปฏิบัติสอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุฤทธิ์ บุญมาก (2532 : 63) ที่พบว่า การปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ควรเป็นไปอย่างต่อเนื่องในอำเภอที่ตนเองรับผิดชอบ และจากการประเมินผลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่พบว่า ลักษณะการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพคือ ลักษณะการปฏิบัติงาน ที่ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอไปปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่ที่อำเภอพื้นที่ที่รับผิดชอบที่เป็นเช่นนั้นเพราะผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอมีเวลาในการปฏิบัติงานในพื้นที่ได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องมีภาระที่จะต้องรับผิดชอบปฏิบัติงานอื่นภายในศูนย์ และมีเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอที่ปฏิบัติงานอยู่ประจำที่อำเภอที่รับผิดชอบประสบความสำเร็จคือ มีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นได้อย่างเต็มที่ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531 : 174)

2. การเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ในด้านต่าง ๆ และการเปรียบเทียบทัศนะของกลุ่มผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ซึ่งพบว่าความเห็นโดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม คือผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอมีความคาดหวังในบทบาททั้ง 4 ด้าน อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง สองด้าน คือด้านการประสานประโยชน์ทางราชการและการนิเทศติดตามผล ส่วนด้านการบริหารกับด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง

(ดูตาราง 3) และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างความคิดเห็นในบทบาทที่ปฏิบัติจริงกับบทบาทที่คาดหวัง ในการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้ง 4 ด้าน ก็พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ตาราง 7) แต่ผลของความแตกต่างในภาพรวมก็ยังไม่สามารถนำมาอภิปรายได้ชัดเจนเนื่องจากอาจเป็นผลมาจากพื้นฐานความแตกต่างในความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มได้ ซึ่งการทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 (ตาราง 8 - 10) สำหรับการอภิปรายโดยมองจากภาพของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

2.1 กลุ่มผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีความคิดเห็นในบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภออยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุดสามด้าน คือ บทบาทด้านการบริหาร ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ และด้านการนิเทศติดตามผล ส่วนบทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการจะอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ในขณะที่ความคาดหวังของกลุ่มศึกษาธิการอำเภอ และกลุ่มผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภออยู่ในเกณฑ์ระดับมากเท่ากันทั้งสี่ด้าน (ตาราง 4 - 6) ซึ่งเมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังก็พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และส่วนใหญ่จะเป็นความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกับกลุ่มศึกษาธิการอำเภอ (ตาราง 11 - 26) ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมีความมุ่งหมายที่จะให้ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอเป็นตัวแทนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในฐานะเป็นองค์กรที่รับผิดชอบงานการศึกษานอกโรงเรียนทั้งหมดในพื้นที่อำเภอนั้น ๆ

2.2 กลุ่มตัวอย่างผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอกับกลุ่มตัวอย่างศึกษาธิการอำเภอ มองแต่เพียงว่าผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอเป็นแต่เพียงผู้ประสานงานระหว่างพื้นที่อำเภอกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเท่านั้น ส่วนด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงซึ่งพบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เห็นว่าการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้านการบริหาร ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ และด้านการ

นิเทศติดตามผลอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ส่วนการปฏิบัติจริงด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง (ตาราง 4)

2.3 กลุ่มศึกษาธิการอำเภอที่เห็นว่า การปฏิบัติจริงของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับปานกลาง (ตาราง 5) และความคิดเห็นของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอที่มองบทบาทของตนเองในการปฏิบัติจริงว่าบทบาทด้านการบริหาร ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ และด้านการนิเทศติดตามผลอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ซึ่งอยู่ในเกณฑ์เดียวกับความคาดหวัง ส่วนบทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการมีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลางนั้น (ตาราง 6) มีประเด็นที่น่าสังเกตคือ แนวโน้มของความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าระดับของความคิดเห็นในบทบาทที่คาดหวัง ทั้งนี้เนื่องจากบทบาทที่คาดหวัง จะเป็นภาพที่ผู้มองมุ่งหวังให้เป็นรูปแบบของบทบาทที่สมบูรณ์ หรือที่เรียกว่า ภาพเชิงอุดมคติ แต่ช่วงห่างของความคิดเห็นในบทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงนั้นก็ไม่ทิ้งห่างกันมากนัก ซึ่งมีข้อน่าสังเกตคือ กลุ่มตัวอย่างผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอเอง ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการตามบทบาทผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอเองนั้น มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานจริงของตนเองว่าอยู่ในเกณฑ์ระดับเดียวกับบทบาทที่คาดหวังถึงสามด้านด้วยกัน ยกเว้นด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ ทั้งนี้คงจะเป็นเพราะผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ไม่ได้คาดหวังในบทบาทของตนเองนั้นมากเกินไปนัก รวมทั้งมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของตนเองอยู่ในระดับมากอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ประชุม พลเดช (2532 : 126) ที่ศึกษาบทบาทของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตเพื่อชาวชนบท และพบว่าเกณฑ์บทบาทด้านต่าง ๆ ตามที่คาดหวังของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดและครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ในระดับสูง สำหรับแนวโน้มของบทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการนั้น จะเห็นว่ามีแนวโน้มต่ำกว่าบทบาทด้านอื่น ๆ อาจเป็นเพราะว่างานในพื้นที่ส่วนใหญ่ มีลักษณะของงานวิชาการน้อยอยู่แล้ว โดยจะเน้นการดำเนินงานด้านอื่น ๆ เช่น งานบริหาร และงานประสานงาน เป็นหลักมากกว่า

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอข้อคิดเห็นบางประการซึ่งคาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรจัดให้มีผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอให้ครบทุกพื้นที่ โดยมีการเตรียมการด้านบุคลากรให้พร้อมที่จะออกไปปฏิบัติงานได้เต็มตัว

2. ควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านอื่น ๆ ในการที่จะเสริมให้ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลอย่างสมบูรณ์ เช่น ด้านอาคารสถานที่ในการปฏิบัติงาน อุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใกล้ชิดกับกลุ่มเป้าหมาย ปฏิบัติงานอย่างรวดเร็ว และมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน

3. ควรมีการพัฒนาบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอให้ชัดเจน โดยกรมการศึกษานอกโรงเรียนควรกำหนดสถานภาพของตัวผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ทั้งในเรื่องตำแหน่งและความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ รวมทั้งบทบาทในการบริหารและการประสานงาน ตลอดจนบทบาทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานในกรมการศึกษานอกโรงเรียนเอง หรือหน่วยงานอื่นที่น่าจะเกี่ยวข้องด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาเชิงประเมินผลการปฏิบัติงานโดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงานของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ที่ปฏิบัติงานประจำอยู่ในอำเภอที่รับผิดชอบ กับลักษณะการปฏิบัติงานที่ประจำอยู่ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดแล้วออกไปปฏิบัติงานในพื้นที่อำเภอเป็นครั้งคราว

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยเฉพาะบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ระดับอำเภอ ตลอดจนกลุ่มเป้าหมายของกิจกรรมงานการศึกษานอกโรงเรียน

3. ควรศึกษาเชิงเปรียบเทียบการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่อำเภอระหว่างอำเภอที่มีผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ประจำอยู่กับอำเภอที่ไม่มีผู้ประสานงาน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. คู่มือดำเนินการบริหารงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2531.

การศึกษานอกโรงเรียน, กรม กองแผนงานและวิจัย. สรุปผลการประเมินเชิงสำรวจโครงการพัฒนาระบบประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ. กรุงเทพฯ : กองแผนงานและวิจัย, 2531.

การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ศูนย์ ฝ่ายวิจัยและประเมินผล. รายงานการวิจัยความคิดเห็นของผู้บริหารศูนย์ จังหวัด และผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อโครงการศูนย์ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ. กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิจัยและประเมินผล, ม.ป.ป.

การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้, ศูนย์. แผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 6 (2530 - 2534). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้, 2530.

การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้, ศูนย์ ฝ่ายวิจัยและประเมินผล รายงานการประเมินผลการประชุมปฏิบัติการเพื่อเสริมสมรรถภาพผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ และครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนในภาคใต้. ฝ่ายวิจัยและประเมินผล, 2531.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2527.

ประชุม พลเดช. บทบาทของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตเพื่อชาวชนบทตามทัศนะของผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2532.

ไพบูลย์ ช่างเรียง. สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2515.

ภิญโญ สาธร. หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิชย์, 2519.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2523.

สุชาติ ศรีนวลนัด. บทบาทและคุณลักษณะของศึกษานิเทศที่พึงประสงค์ตามทัศนะของบุคลากรจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2526. อัดสำเนา.

สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2516.

ไสภา ชูพิชัยกุล และอรทัย ชื่นมนุษย์. จิตวิทยาสังคมชั้นสูง. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2519.

อุฤทธิ์ บุญมาก. แนวทางการจัดการบริหารศูนย์ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532.

Biddle, Bruce J. Role Theory, Expectations, Indentities and Behaviors. New York : The United State of America, 1979.

Cronbach, Lee. Joseph. Essentials of Psychological. 3rd ed., New York : Harper and Row Publishers, Inc., 1970.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 4 th ed. New York : McGraw-Hill, Book Company, 1976.

Gordon, P.E. Personality and Behavior. New York : The McMillan, 1963.

Getzels, Jacob W., James M., Lipton and Ronald F. Campbell. Education Administration : As a Social Process Theory. New York : Harper & Row, 1968.

Good, Carter V. Dictionary of Education. 3rd ed. New York : McGraw-Hill, 1973.

Hare, Paul A. Handbook of Small Group Research. New York : The Free Press of Glence, 1962.

Hoult and Ford. Dictionary of Modern Sociology. New Jersey : Little Field, Adams Co., 1974.

Hunt, Raymond G. "Role and Role Confilict," Selected Readings and Projects in Social Psychology. Richard R. Mcdonal ed. New York : Random House, Inc., 1971.

Kimball, Young and Ramond W. Mack. Sociology and Social Life. New York : American Book Company, 1965.

King, Richard and Clifford T. Morgan. Introduction to Psychology. 5th ed. New York : McGraw-Hill, 1975.

Krech, David and others. Individual in Society. New York : McGraw-Hill 1962.

Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. Determining Sample Size for Research Activities Education and Psychological Measurement. 3 : 608; Autumn, 1970.

Lindesmith, Alfred and Anslern L. Strause. Social Phychology. New York : Holt Rinchart and Winston Inc., 1968.

McDonald, Richard R. and Schellenbreg. Selected Reading and Projects in Social Psychology. New York : McGraw-Hill, 1971.

Mead, G.H. Mind Self and Socities. Chicago : University Chicago Press, 1951.

Secord, Pule F. and Carl W. Backman. Social Psychology. New York : McGraw-Hill, 1964.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ตามทัศนะของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเลือกตอบโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บ หรือกรอกข้อมูลลงในช่องว่างของคำถามที่ตรงกับความเป็นจริงที่เกี่ยวกับตัวท่าน

ID

1. สถานภาพในการรับราชการตำแหน่ง
   ( ) ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
   ( ) ศึกษาธิการอำเภอ
   ( ) ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

2. ปฏิบัติงานในหน้าที่ข้อ 1 มาแล้วเป็นเวลา...ปี.....เดือน

3. ระดับการศึกษา
   ( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี
   ( ) ปริญญาตรี
   ( ) สูงกว่าปริญญาตรี

4. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

5. จังหวัดที่ปฏิบัติงานอยู่ขณะนี้ตั้งอยู่ในภาคการศึกษาใดของกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้

( ) ภาคเหนือ

( ) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

( ) ภาคกลาง

( ) ภาคตะวันออก

( ) ภาคใต้

(ข้อ 6 - 8 ตอบเฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอเท่านั้น)

6. ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบปฏิบัติงานเป็นผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียน

( ) 1 อำเภอ

( ) 2 อำเภอ

( ) มากกว่า 2 อำเภอ จำนวน....อำเภอ

7. ลักษณะการปฏิบัติงานในฐานะผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอของท่าน

( ) อยู่ประจำที่อำเภอตลอดเวลา

( ) อยู่ประจำที่อำเภอเดือนละ 1 - 2 สัปดาห์

( ) อยู่ประจำที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดแต่ไปราชการทำหน้าที่ผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอที่อำเภอเป็นครั้งคราว

( ) อื่น ๆ (ถ้ามีโปรดระบุ).....

8. ขณะนี้อำเภอที่ท่านปฏิบัติงานอยู่มีครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนหรือไม่

( ) ไม่มี

( ) มี จำนวน .....คน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอเป็น 2 ลักษณะ คือบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง โดยให้ผู้ตอบมีอิสระในการตอบตามทัศนะของตนเองจากการพิจารณาแบบสอบถาม แล้วแสดงความคิดเห็นเป็นค่าคะแนนในตารางโดยกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

ระดับความคิดเห็น ซึ่งในแบบสอบถามลักษณะบทบาทที่ปฏิบัติจริงมี 5 ระดับ คือ

ปฏิบัติมากที่สุด	มีคะแนนเท่ากับ 5
ปฏิบัติมาก	มีคะแนนเท่ากับ 4
ปฏิบัติปานกลาง	มีคะแนนเท่ากับ 3
ปฏิบัติน้อย	มีคะแนนเท่ากับ 2
ปฏิบัติน้อยมาก	มีคะแนนเท่ากับ 1

และแบบสอบถามในลักษณะของบทบาทที่คาดหวัง มี 5 ระดับ คือ

คาดหวังที่จะปฏิบัติมากที่สุด	มีคะแนนเท่ากับ 5
คาดหวังที่จะปฏิบัติมาก	มีคะแนนเท่ากับ 4
คาดหวังที่จะปฏิบัติปานกลาง	มีคะแนนเท่ากับ 3
คาดหวังที่จะปฏิบัติน้อย	มีคะแนนเท่ากับ 2
คาดหวังที่จะปฏิบัติน้อยมาก	มีคะแนนเท่ากับ 1

แบบสอบถามส่วนที่ 1 แสดงความคิดเห็นในบทบาทที่ปฏิบัติจริง

ข้อที่	บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง				
		5	4	3	2	1
	<u>ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการบริหาร</u>					
1	มีฐานะเทียบเท่าเป็นหัวหน้าส่วนราชการงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ					
2	ทำหน้าที่ปกครองบังคับบัญชาครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในเขตอำเภอ					
3	ทำหน้าที่ควบคุม ดูแล การปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในเขตอำเภอ					
4	ทำหน้าที่ปกครองบังคับบัญชา ควบคุม ดูแลการการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
5	ทำหน้าที่ในการสำรวจความต้องการ กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของกลุ่มเป้าหมายในเขตอำเภอ					
6	ทำหน้าที่เป็นผู้รวบรวมสถิติข้อมูลพื้นฐานของงานการศึกษานอกโรงเรียนทุกประเภทในเขตอำเภอ					
7	ทำหน้าที่เป็นผู้วางโครงการจัดทำแผนปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					

ข้อที่	บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง				
		5	4	3	2	1
8	ทำหน้าที่เป็นผู้จัดหาสถานที่ กลุ่มเป้าหมาย วิทยากร เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
9	ทำหน้าที่เป็นผู้พิจารณาสรรหาคัดเลือกบุคลากรที่จะมอบหมายให้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
10	ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินงานธุรการ รวบรวมเสนอหลักฐานเอกสารเพื่อขออนุมัติการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
11	ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินงานเกี่ยวกับการเงิน โดยรวบรวมเสนอเอกสารหลักฐาน เพื่อขออนุมัติเบิกจ่ายค่าตอบแทน และเงินส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
12	ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกช่วยเหลือจัดหา สื่อการเรียน การสอนและอุปกรณ์อื่นที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
13	ทำหน้าที่เป็นผู้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้งานการศึกษานอกโรงเรียนเป็นที่รู้จักทั่วไปในเขตอำเภอ					

ข้อที่	บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง				
		5	4	3	2	1
4	ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานแผนการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนกับแผนการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในเขตอำเภอ					
	<u>ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการประสานประโยชน์ทางราชการที่เกี่ยวกับงานการศึกษานอกโรงเรียน</u>					
1	ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น					
2	ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือแก่ศึกษาธิการอำเภอหรือหัวหน้าส่วนราชการอื่นระดับอำเภอในการจัดกิจกรรมหรือวางแผนจัดกิจกรรมใด ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม					
3	ทำหน้าที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ กับหน่วยราชการต่าง ๆ ในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน หากกิจกรรมนั้นเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม					

ข้อที่	บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียน ระดับอำเภอ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง				
		5	4	3	2	1
4	ทำหน้าที่ขอความร่วมมือช่วยเหลือในการจัดดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ในเขตอำเภอ					
5	ทำหน้าที่ติดต่อสื่อสาร สร้างความเข้าใจกับชุมชนกลุ่มเป้าหมายเพื่อประโยชน์ในการจัดวางโครงการทำแผนปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่ในเขตอำเภอ					
6	ทำหน้าที่ติดต่อสื่อสารกับบุคลากรระดับผู้ปฏิบัติงานและระดับผู้บริหารของหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนในการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการร่วมกันในเขตอำเภอ					
7	ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับผู้เรียน กลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามนโยบายและจุดมุ่งหมายที่วางไว้					
8	ทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง สร้างความเข้าใจเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างกลุ่มเป้าหมายกับหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนในการจัดดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					

ข้อที่	บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง				
		5	4	3	2	1
9	ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือ ติดต่อประสานโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน และหน่วยอื่น ๆ ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนในเขตอำเภอ					
	<u>ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ</u>					
1	ทำหน้าที่สำรวจข้อมูลพื้นฐานความรู้ ทั้งสายสามัญและสายอาชีพของกลุ่มเป้าหมายในระดับท้องถิ่น					
2	ทำหน้าที่ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนทั้งสายอาชีพ และสายสามัญตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในเขตอำเภอ					
3	ทำหน้าที่พัฒนารูปแบบในการรวมกลุ่มเป้าหมายงานการศึกษานอกโรงเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพในเขตอำเภอ					
4	ทำหน้าที่พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพในเขตอำเภอให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น					
5	ทำหน้าที่พิจารณาปรับปรุงหลักสูตรการจัดการศึกษานอกโรงเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่					

ข้อที่	บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง				
		5	4	3	2	1
6	ทำหน้าที่พัฒนา ปรับปรุง ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน หรือแหล่งความรู้หมู่บ้าน รวมทั้งแหล่งวิชาการอื่น ๆ ให้ทันสมัยพร้อมที่จะบริการแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น					
7	ทำหน้าที่เป็นผู้จัดประชุม เสริมความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่และวิทยากรผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน					
8	ทำหน้าที่เป็นผู้จัดประชุมสัมมนาชี้แจงสร้างความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และผู้เกี่ยวข้องในเขตอำเภอ					
9	ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งเสริมการจัดสร้าง และจัดหาแหล่งความรู้ข่าวสารข้อมูลทางวิชาการให้แก่ผู้เกี่ยวข้องในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้งในระดับท้องถิ่นและพื้นที่เขตอำเภอ					
10	ทำหน้าที่เป็นผู้จัดหาสื่อเสริมทางวิชาการทุกประเภทให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มคุณภาพทางด้านการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ขึ้น					

ข้อที่	บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง				
		5	4	3	2	1
11	ทำหน้าที่ในการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลใหม่ ๆ ทางวิชาการจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปฏิบัตินำไปใช้ปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมกจรศึกษานอกโรงเรียนทุกประเภททุกระดับ					
12	ทำหน้าที่จัดหรือส่งเสริมให้มีการจัดนิทรรศการทางวิชาการในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อเป็นการให้ความรู้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนแก่ผู้เกี่ยวข้องและกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ					
13	ทำหน้าที่จัดหรือส่งเสริมให้มีการจัดทัศนะศึกษางานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องทั่วไปกับงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
14	ทำหน้าที่จัดและส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานและวิทยากรผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมพัฒนา ความรู้ความสามารถไปใช้พัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น					

ข้อที่	บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง				
		5	4	3	2	1
	<u>ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการนิเทศติดตามผล</u>					
1	ทำหน้าที่แนะนำการดำเนินงานกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ครูอาสาสมัครฯ ผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน วิทยากร ผู้สอนกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพในเขตอำเภอ					
2	ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการดำเนินงานกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ครูอาสาสมัคร ผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน วิทยากรผู้สอนกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพในเขตอำเภอ					
3	ทำหน้าที่นำการปฏิบัติงานหรือดำเนินการเป็นตัวอย่างในรูปแบบที่ถูกต้องในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ครูอาสาสมัครฯ ผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนและวิทยากรผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
4	ทำหน้าที่ติดตามผลการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนของครูอาสาสมัครฯ เจ้าหน้าที่และวิทยากร ผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					

ข้อที่	บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่ปฏิบัติจริง				
		5	4	3	2	1
5	ทำหน้าที่ตรวจความถูกต้องในการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครฯ เจ้าหน้าที่และวิทยากรผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
6	ทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครฯ เจ้าหน้าที่และวิทยากรผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
7	ทำหน้าที่รายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอแก่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นประจำเป็นระยะ ๆ ทุกเดือน หรือทุก 4 เดือน					
8	ทำหน้าที่รายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นประจำทุกสิ้นปีงบประมาณ					
9	ทำหน้าที่ให้ความสะดวกและร่วมมือดำเนินการกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตอำเภอตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้					
10	ทำหน้าที่ให้ความสะดวกและร่วมมือดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ระดับกรมฯ กองฯ ในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนในการนิเทศ ติดตามผลการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					

(แบบสอบถามส่วนที่ 2 แสดงความคิดเห็นในบทบาทที่คาดหวัง)

ข้อที่	บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่คาดหวัง				
		5	4	3	2	1
	<u>ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการบริการ</u>					
1	มีฐานะเทียบเท่าเป็นหัวหน้าส่วนราชการงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ					
2	ทำหน้าที่ปกครองบังคับบัญชาครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในเขตอำเภอ					
3	ทำหน้าที่ควบคุม ดูแล การปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนที่ปฏิบัติงานในเขตอำเภอ					
4	ทำหน้าที่ปกครองบังคับบัญชา ควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
5	ทำหน้าที่ในการสำรวจความต้องการ กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของกลุ่มเป้าหมายในเขตอำเภอ					
6	ทำหน้าที่เป็นผู้รวบรวมสถิติข้อมูลพื้นฐานของงานการศึกษานอกโรงเรียนทุกประเภทในเขตอำเภอ					
7	ทำหน้าที่เป็นผู้วางโครงการจัดทำแผนปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					

ข้อที่	บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียน ระดับอำเภอ	บทบาทที่คาดหวัง				
		5	4	3	2	1
8	ทำหน้าที่เป็นผู้จัดหาสถานที่ กลุ่มเป้าหมาย วิทยากรเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
9	ทำหน้าที่เป็นผู้พิจารณาสรรหาคัดเลือกบุคลากรที่จะมอบหมายให้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
10	ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินงานธุรการ รวบรวมเสนอหลักฐานเอกสารเพื่อขออนุมัติการจัดกิจกรรมงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
11	ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินงานเกี่ยวกับการเงิน โดยรวบรวมเอกสารหลักฐาน เพื่อขออนุมัติเบิกจ่ายค่าตอบแทน และเงินส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
12	ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกช่วยเหลือ จัดหาสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์เกี่ยวข้อในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
13	ทำหน้าที่เป็นผู้เผยแพร่ไพษณางานการศึกษานอกโรงเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้งานการศึกษานอกโรงเรียนเป็นที่รู้จักทั่วไปในเขตอำเภอ					

ข้อที่	บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่คาดหวัง				
		5	4	3	2	1
14	ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานแผนการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนกับแผนการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในเขตอำเภอ					
	<u>ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการประสานประโยชน์ทางราชการที่เกี่ยวกับงานการศึกษานอกโรงเรียน</u>					
1	ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น					
2	ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือแก่ศึกษาธิการอำเภอ หรือหัวหน้าส่วนราชการอื่นระดับอำเภอในการจัดกิจกรรมหรือวางแผนจัดกิจกรรมใด ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม					
3	ทำหน้าที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ กับหน่วยราชการต่าง ๆ ในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน หากกิจกรรมนั้นเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม					

ข้อที่	บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่คาดหวัง				
		5	4	3	2	1
4	ทำหน้าที่ขอความร่วมมือช่วยเหลือในการจัดดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชน ในเขตอำเภอ					
5	ทำหน้าที่ติดต่อสื่อสาร สร้างความเข้าใจกับชุมชนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อประโยชน์ในการจัดวางโครงการทำแผนปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในระดับพื้นที่ในเขตอำเภอ					
6	ทำหน้าที่ติดต่อสื่อสารกับบุคลากรระดับผู้ปฏิบัติงานและระดับผู้บริหารของหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการร่วมกันในเขตอำเภอ					
7	ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับผู้เรียน กลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามนโยบายและจุดมุ่งหมายที่วางไว้					
8	ทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง สร้างความเข้าใจเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างกลุ่มเป้าหมายกับหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					

ข้อที่	บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่คาดหวัง				
		5	4	3	2	1
9	ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือ ติดต่อประสานโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียนและหน่วยอื่น ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนในเขตอำเภอ					
	<u>ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ</u>					
1	ทำหน้าที่สำรวจข้อมูลพื้นฐานความรู้ ทั้งสายสามัญและสายอาชีพของกลุ่มเป้าหมายในระดับท้องถิ่น					
2	ทำหน้าที่สนับสนุนให้มีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนทั้งสายอาชีพและสายสามัญตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในเขตอำเภอ					
3	ทำหน้าที่พัฒนารูปแบบในการรวมกลุ่มเป้าหมายของงานการศึกษานอกโรงเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพในเขตอำเภอ					
4	ทำหน้าที่พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพในเขตอำเภอให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น					

ข้อที่	บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่คาดหวัง				
		5	4	3	2	1
5	ทำหน้าที่เป็นผู้พิจารณาปรับปรุงหลักสูตรการจัดการศึกษานอกโรงเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่					
6	ทำหน้าที่พัฒนา ปรับปรุง ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน หรือแหล่งความรู้หมู่บ้าน รวมทั้งแหล่งวิชาการอื่น ๆ ให้ทันสมัย พร้อมที่จะบริการแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น					
7	ทำหน้าที่เป็นผู้จัดประชุมเสริมความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่และวิทยากรผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน					
8	ทำหน้าที่เป็นผู้จัดประชุมสัมมนาชี้แจงสร้างความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องในเขตอำเภอ					
9	ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งเสริมการจัดสร้างและจัดหาแหล่งความรู้ข่าวสารข้อมูลทางวิชาการให้แก่ผู้เกี่ยวข้องในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้งในระดับท้องถิ่นและพื้นที่เขตอำเภอ					

ข้อที่	บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่คาดหวัง				
		5	4	3	2	1
10	ทำหน้าที่เป็นผู้จัดหาสื่อเสริมทางวิชาการทุกประเภทให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มคุณภาพทางด้านการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ขึ้น					
11	ทำหน้าที่ในการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลใหม่ ๆ ทางวิชาการจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปฏิบัตินำไปใช้ปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกประเภท ทุกระดับ					
12	ทำหน้าที่จัดหรือส่งเสริมให้มีการจัดนิทรรศการทางวิชาการในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อเป็นการให้ความรู้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ					
13	ทำหน้าที่จัดหรือส่งเสริมให้มีการจัดทัศนศึกษางานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องทั่วไปกับงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					

ข้อที่	บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่คาดหวัง				
		5	4	3	2	1
14	ทำหน้าที่จัดและส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานและวิทยากรผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมพัฒนา ความรู้ความสามารถทางวิชาการอยู่เสมอ ๆ เพื่อนำความรู้ความสามารถไปใช้พัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น					
	<u>ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการนิเทศติดตามผล</u>					
1	ทำหน้าที่แนะนำการดำเนินงานกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ครูอาสาสมัครฯ ผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน วิทยากร ผู้สอนกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพ					
2	ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการดำเนินงานกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ครูอาสาสมัครฯ ผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน วิทยากรผู้สอนกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทั้งสายสามัญ และสายอาชีพในเขตอำเภอ					

ข้อที่	บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่คาดหวัง				
		5	4	3	2	1
3	ทำหน้าที่นำการปฏิบัติงานหรือดำเนินการเป็นตัวอย่างในรูปแบบที่ถูกต้องในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ครูอาสาสมัครฯ ผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนและวิทยากรผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
4	ทำหน้าที่ติดตามผลการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนของครูอาสาสมัครฯ เจ้าหน้าที่ และวิทยากรผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
5	ทำหน้าที่ตรวจความถูกต้องในการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครฯ เจ้าหน้าที่และวิทยากรผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
6	ทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครฯ เจ้าหน้าที่และวิทยากรผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					
7	ทำหน้าที่รายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอแก่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นประจำเป็นระยะ ๆ ทุกเดือน หรือทุก 4 เดือน					

ข้อที่	บทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ	บทบาทที่คาดหวัง				
		5	4	3	2	1
8	ทำหน้าที่รายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นประจำทุกสิ้นปีงบประมาณ					
9	ทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความสะดวกและร่วมมือดำเนินการกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในการนิเทศ ติดตามผลการปฏิบัติงาน การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตอำเภอตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้					
10	ทำหน้าที่ให้ความสะดวกและร่วมมือดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ระดับกรมฯ กองฯ ในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนในการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอ					

ตอนที่ 3 ในฐานะที่ท่านมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ท่านมีความคิดเห็นและเข้าใจอย่างไรในทัศนะของท่านเกี่ยวกับบทบาทของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.	รศ.ดร.เจริญผล	สุวรรณโชติ	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
2.	อาจารย์นคร	พันธุ์เจริญ	ศึกษานิเทศก์กรมการศึกษานอกโรงเรียน
3.	ดร.ทวี	นาคบุตร	ศึกษานิเทศก์กรมการศึกษานอกโรงเรียน
4.	ดร.เฉิดศักดิ์	ชุมนุม	ศึกษานิเทศก์กรมการศึกษานอกโรงเรียน
5.	ดร.บุญเลิศ	ส่องสว่าง	ศึกษานิเทศก์กรมการศึกษานอกโรงเรียน
6.	อาจารย์อนุศักดิ์	อายุวัฒนะ	กองแผนงานและวิจัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายธวัชชัย ตุ้มท่าไม้

เกิดวันที่ 24 สิงหาคม 2485

สถานที่เกิด เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 1252/11 ต.มหาชัย อ.เมือง จ.สมุทรสาคร

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ศึกษานิเทศก์ 6 กรมการศึกษานอกโรงเรียน

สถานที่ทำงานปัจจุบัน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2501 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย

พ.ศ. 2504 ปป.ช. (ประโยคประถมการช่าง) โรงเรียนเพาะช่าง

พ.ศ. 2509 ปม.ช. (ประโยคมัธยมการช่าง) โรงเรียนเพาะช่าง

พ.ศ. 2517 กศ.บ. (วิชาเอกประวัติศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ. 2534 กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การศึกษาบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียน ระดับอำเภอตามทัศนะของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียน ระดับอำเภอ

บทคัดย่อ

ของ

ธวัชชัย ตุ้มท่าไม้

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

กันยายน 2534

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา และเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงกับบทบาทที่คาดหวังของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ในด้านการบริหาร ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ ด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการ และด้านการนิเทศ ติดตามผล ตามทัศนะของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จำนวน 18 คน ศึกษาธิการอำเภอ 176 คน และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ จำนวน 148 คน รวมทั้งสิ้น 342 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบค่า ที (T - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้ ทัศนะในภาพรวมของทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังสูงกว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงทุกด้าน โดยผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมีความคาดหวังในบทบาท ด้านการบริหาร ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ และด้านการนิเทศติดตามผลอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ขณะที่ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงด้านการบริหาร ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ และด้านการนิเทศติดตามผลอยู่ในระดับมาก และด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ความคิดเห็นของศึกษาธิการอำเภอ พบว่ามีความคิดเห็นต่อบทบาทที่คาดหวังอยู่ในระดับมากทุกด้าน และบทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และความคิดเห็นของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังอยู่ในระดับมากเท่ากัน 3 ด้าน คือ บทบาทด้านการบริหาร ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ และด้านการนิเทศติดตามผล ส่วนบทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการนั้น มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก และปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอพบว่า ศึกษาธิการอำเภอมีความคิดเห็นในบทบาทที่ปฏิบัติจริง ทั้งสี่ด้าน แตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับความคิดเห็นของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ส่วนบทบาทที่คาดหวังพบว่า ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด กับผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับความคิดเห็นของศึกษาธิการอำเภอถึงสามด้านคือ บทบาทด้านการบริหาร ด้านการประสานประโยชน์ทางราชการ และการนิเทศติดตามผล ส่วนบทบาทด้านการส่งเสริมคุณภาพงานวิชาการนั้น มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด กับศึกษาธิการอำเภอเท่านั้น

EXPECTED AND ACTUAL ROLES OF THE DISTRICT-LEVEL NONFORMAL EDUCATION COORDINATORS AS PERCEIVED BY THE DIRECTORS OF PROVINCIAL NONFORMAL EDUCATION CENTERS, DISTRICT SUPERINTENDENTS AND DISTRICT-LEVEL NONFORMAL EDUCATION COORDINATORS

AN ABSTRACT

BY

THAVUTCHAI TOUMTHAMAI

Presented in partial fulfillment of the requirements for the

Master of Education degree in Adult Education

at Srinakharinwirot University

September 1991

The Purposes of this research were to study and compare the expected and actual roles of the District-Level Nonformal Education Coordinators in the areas of administration; official interest co-operation; academic quality promotion; and supervision and follow-up as perceived by the Directors of Provincial Nonformal Education Centres, Education Superintendents and District-Level Nonformal Education Coordinators.

The sampled were 18 Directors of Provincial Nonformal Education Centres; 176 District Education Superintendents; and 148 District-Level Nonformal Education Coordinators. Total number was 342 which obtained by a stratified sampling technique. The tool used for collecting data was the rating scale questionnaires. The statistics used for analyzing data were standard deviation, t-test, and one-way variance analysis.

The research findings were that all 3 categories of the respondents had expected roles of the District-Level Nonformal Education Coordinators higher than their actual ones in all aspects. The Directors expected the Coordinators to play roles in the areas of administration, official interest cooperation, follow-up and supervision at the highest level and academic promotion at a high level. The actual roles of the coordinators in administration, cooperation follow-up and supervision were also at high; level and their roles in academic promotion were at a moderate level. The District Education Superintendents expected roles of the coordinators in all aspects at the high level and for the actual roles at a

moderate level. The District-Level Non-formal Education coordinators themselves perceived the equally roles at high level in 3 areas ; administration, cooperation, follow-up and supervision. Their expected role in academic promotion at a high level and in their actual roles at a moderate level. When compared opinions of the 3 groups of respondents, in the coordinators' actual roles, it was found that the District Education Superintendents opinions on the Coordinators' actual roles in all aspects were as significantly different at. 05 level from the Directors and the Coordinators. As for the expected roles, the opinions of the Directors and Coordinators were significantly different from those of the District Education Superintendents in the areas of administration cooperation and follow-up, and supervision at .05 level. In the area of academic promotion, only the Directors' and the District Eductation superintendents' opinions were significantly different at .05 level.